

AZ ASZTALOSOK SZÖVETKEZETI BUTORCSARNOKA. A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló BUTORCSARNOK VIII., József-körút 28. sz., sarak. Belváros, Ferenciek-tere 1.

Gyönyörűen ragyogó izléssel összeválogatott karácsonyfa-dísz arany-ézüst sodratok, üveggyöngyök, reflektorok, angyalok, girlandok, gyöngyök, madár, harang stb. 1-5 sz. láda 90 drb 1.25 frt.

PLÖKL és HAAS Budapest, VI., Andrássy-ut. 13. sportútlelnek karácsonyfa-dísz dínyasztályát. Oklma a mul taton, közvelen a karácsonyi ünnepek előtt, karácsonyfa-dísz ren delést nem fogadtunk el.

Sok millió előkelő úrhölgy használja a világhírű Földes-féle MARGIT-CREMET, mely zirtalan, ártalmatlan s rögtön szépíti a Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztonságos hatással a szőkeket, májfoltokat, bőrtakák, pattanásokat, kiütéseket s mindennemű bőrbaj ellen.

Postán utánvételre vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerüzletben.

Legkedveltebb, legjobb hajfestő az IRAK ARÁBIÁN keleti hajfestő fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni.

Ingyen és bérmentesen! küldöm meg mindenkinek nagy és gazdagon illusztrált fűtőjegygyűjteményt 3000-nél több képpel-mintával. Konrad János zeneműszilvesztő-háza Brú 482. (Csehország.)

FÖLSÉGES ILLUZIÓ! Tör. vérel! A karácsonyfa legpompásabb díszé mely egyetlen keresztény családnál meg hiányozhat, az általam megjavított briliáns karácsonyfa-angyal-ésőngetés.

Antiptysin tudományos alapon készült hajszesz, mely a hajhullást okozó betegséget megszünteti és a fejkorpát eltávolítja. FORTŐLENTŐ hatásánál fogva biztos óvszer ragyos haj és szakál-betegségek ellen.

Legjobb üveg karácsonyfádsz. 12 db válogatott, gondosan kartonba csomagolva, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K. 40, 60, 70, 80, 100, 120, 130, 2, 9 db kartonban, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K. 75, 80, 1, 120, lametta (angyalhaj) ezüst vagy arany, borítékotként K. 40, dísdírony 100 db K. 20, láncok üveggyöngyökből 1/2 egész 2 m hosszúságig, a gölyök nagysága szerint K. 30, 38, 120, 140. Karácsonyfa-gyertyák, 24 db kartonban K. 30, nagyobbak 15 db kartonban K. 38, gyertyatartó tucatja K. 30.

5 korona! Valódi svájci rendszerű Koskop-patent-anker-remontőr-óra masszív és szolid huzóval védve. Svájci ankerű, valódi védplombával ellátott nikkeltokban, csülk-felület, tojásdad kengyelű, 36 óráig jár (nem 12 óra óra) díszített és aranyozott mutató, pontosan reagálva. 3 évi kezességi levéllel, darabonként K. 5, 3 db K. 14. Másodpercmutatókkal K. 6, 3 db K. 17. Legzavargabb választék fűtőjegygyűjteményben.

GANZ ÉS TÁRSA VASONTÓ ÉS GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSULAT Városi iroda: Budapest, IV., Ferenciek-tere 2. 1906 Főbb gyártmányai: Elektromos világító és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Kolibri villámok. Briliáns villámok reklámvilágításra.

Karácsonyi jutalom! Minden t. ez. verő, a ki a szeptember 1. és november 30. közötti időben egyszerre 40 koronányi levélbeli megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalom gyanánt a 4343. számú riadó-éberszót éjjeli világító mutatólappal és egy 1908-ra szóló naplár kap mellesomagozva. Kioszerelés megengedve, vagy pénzvisszaadás, tehát nincs kockázat!

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros 11920 Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10. Központi víz- és gőzfűtéseket, légszusz- és vízvezetéseket, csatornázásokat, szellőztetéseket, szivattyúkat, vízmozdítókat, emelőgépeket stb. Tervek, költségvetések, földelméleti előírások gyorsan készíttetnek.

+ Soványág + Szép és telt testidomokat keleti erőpompák által, kitűntetve: Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903, 6-8 hét alatt 30 font súlygyarapodás, garantált ártalmatlan. Orvosiilag ajánlja. Számos lelkiismeretes. Nem szédelgés. Számos köszönet. Ára kartononként használati utasítással, postai-alványval vagy utánvétel, de portó nélkül 3 márk. Hygien. intézet. D. Franz Steiner & Co., Berlin, 37, Köniigrätzerstrasse 76. Budapestben kapható Török József gyógyszerüzletben Király-u. 12. 12408

VASÁRNAPI UJSÁG SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, OKTÓBER 27. 43. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.)

Szerkesztőiroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A 'Világkrónika'-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is eszanolandó.

BÁRÓ PODMANICZKY FRIGYES. 1824-1907.

Mikor Kossuth Lajost Pest vármegye követté választotta 1847-ben, az egész országot megmozgató választási harc után a diadalmos Kossuth-tábor élén egy nyalka ifjú lovagolt, tánczó paripán, cifra szűrben, árvalánybajás kalappal Pest utcáin. Ez volt az első megjelenése a tömegek előtt. Kérdeztek, ki lehet. Valaki aztán tudta: «Podmaniczky Frigyesnek» hívják.

Ma, épen kerek hatvan év után, utóljára jelenik meg a tömegek előtt Pest utcáin, de nem fizáncoló paripán, hanem a Szent Mihály lován, koporsóba zárva. Most is nagy tömeg megy utána, de nem a diadalmos Kossuth-tábor, hanem a legyőzött szabadelvűpárt húzódik szomorúan, utolsó elnökét megsiratva. E hatvan év közé van beékelve egy ragyogó tisztaságú nemes életfolyamat, melyet kötetekben kelene ismertetni; hasznos szer volna a pesszimizmus ellen, ha aláírjuk, pedig szívesen aláírjuk, a mit egy államférfiú ismerőse mondott róla: «Ez az ember összerontotta egész életem tapasztalatait az emberek rosszaságáról, most már megint semmit se tudok — mert a hol egy ilyen ép példány van, ott mások is, sőt sokan lehetnek ilyenek.»

Podmaniczky Frigyes a szó szoros értelmében különböz volt, de a különözök legszeretettelőbb fajtájából. Úgy látszik, a családban, mely messze az Árpádokig nyúlik, mindig akadtak excentrikus emberek. Már az első báró is, Podmaniczky János, ki II. Ulászló korában lett beiktatva a barones regni közé, különböz volt: anyja nővérét vette nőül (a mi a világ legtrikább eseteiből való), s mi több, vele mint pozsonyi főispán, boldogan élt. Hosszú dolog volna elsorolni, hogyan származott el a család a Vág jobb partján fekvő Manin-hegy aljától, a hol a várak állt, Aszódra,

BÁRÓ PODMANICZKY FRIGYES. Uher fényképe.

Rubovics Márk: Legelő nyáj.

kell ahhoz hét esztendő, elég ahhoz egy csinos bajusz.

Azon meg aztán Tóthné nevetett édesdeden, s óvatos macskaléptekkel húzódtott a leánya után, de úgy, hogy az ne lássa, ne tudja, megállt valamely a háta és vállak által védett helyen, s a hónok alatt nézett szét, föltéve lorgnette-jét is, hogy azt a bizonyos bajuszt fölfedezze.

III.

A keresztbe tett szalmaszál.

A mezeryei «Nagy korsóhoz» címzett vendéglőben, melyre olyan korsó van ráfestve, hogy beleferne három akó sör, közönségesen két okos ember szokott esténként sakkozni. Néha csak beszélgetnek s mindeniknek van egy

rögeszméje. Az egyik okos ember, dr. Pázmár Anzelmus azt állítja, hogy törvényileg meg kellene tiltani az ötven éven alóli emberek gyógyítását (maga alatt vágja a fát a doktor), mert ha egészséges szervezetű az ötven éven alóli ember, magától is meggyógyul, ha pedig nem jó szervezetű, hadd menjen a maga útján, ne szaporítsa itt a kenyérpusztítókat és a rossz szervezetű utódokat; gyógyítani csak az ötven éven túlit volna szabad, az öregégi bajok reparálása czéljából. Ha ezt a törvényt behoznák, akkor kellene aztán megnézni vagy száz év múlva Magyarországot. A másik okos embernek, Holics József kéményseprőmesternek szinte van egy hazamentő eszméje (mert van az minden magyarnak). Azt mondja ugyanis, hogy egy országot csak a kémények tehetnek nagygyá-

De ez aztán biztos. A kormány ostoba, mert az embereket számláltatja meg a statisztikusokkal, holott a helyett kéményszámlálást kellene elrendelnie. A kéményekben van az erő. Anglia nem azért nagy, mert negyven millió lakosa van a három királyságnak, hanem mert van vagy tizenöt millió kéménye. Minden három lélekre esik egy. (Csak azt szeretném tudni, a poncziusát, hogy ki tisztogatja azt mind!)

A doktor rossz véleménynyel viseltetett a kürtök iránt, mint a melyeknek a füstjében megy ki az ember keresménye. A kéményeket, úgy mond, csak Dickens szerette, mert a szél regényeket dudált be neki azokon keresztül.

Ennek ellenében, bár nem olyan tudós ember Holics mester, mint a doktor, mégis kivágja a rezet:

— Bizonyára vagynak kémények, a melyeken kiszalad a föld, de viszont vagynak kémények, a melyeken beszalad a pénz. Igaz, hogy ilyen kürtői csak az egy Tóth Mihálynak vagynak.

Az ám. A rektetyési uradalom tele volt ilyen karsú, égnek meredező kéményekkel; ott állt a gőzmalom a falu végén, a koczka-gyár ropant kürtője és a fűrészmalomé az erdő alján, továbbá egy nagy szeszgyár is ott dolgozott még tavaly a kenderáztatók mellett, a mi krumplit már a tótocskák nem bírtak megenni, átváltoztatta nekik alkohollá; volt még azonfelül téglagyár a birtokon és Isten tudja, mi minden. Egyszóval Tóth Mihály nem hiába járta Amerikát, valóságos kis paradicsomot teremtett az elhanyagolt birtokon, hol az idillikus ősgazdálkodás mellett megkísérelte az amerikai rendszert is, zsidó nélkül gazdálkodni, a mit ő így fejezett ki a szomszéd birtokosok előtt, kiknek alagsóvezett rétejeit és füstölgő gyárait megmutogatta: «Az urak szidják a zsidót, pedig nem tudnak meglenni nélküle, mert ő veszi meg, a mit termelnek, én nem szidom, pedig nincs rá szükségem, mert lehetőleg magam dolgozom fel, a mit termelek, ezáltal munkát nyújtok a népnek és — tette hozzá, — magam teszem zsebre a hasznot.»

Glock Tivadar: A prágai csata 1742 augusztus 22-ikén.

A NEMZETI SZALON ŐSZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Csak abban nem volt igaza, hogy a hasznot ő teszi zsebre. Tóth Mihály birtoka öntötte ugyan a pénzt, de ő nem volt kapzsi és haszonleső (amerikai részvényei ugyanis eleget jövedelmeztek), a mit a birtok hozott, okos bőkezűséggel szórta szét jótékony czélokra, többnyire névtelenül, sohase hivalkodás okáért, nemes ösztönből, azért az élvezetért, hogy ő magát jó embernek és hasznos polgárnak tudja. De a jótékonyága egészen más volt, mint az idevaló magyaroké. Követválasztásra nem engedte magát megpumpoltatni, pártezelokra se adott egy grislit se (a miért aztán rossz hazafinak tartották), még kevésbé volt munificens templomok és papi dolgok iránt (a miért kijárt neki a «pogány kutya» elnevezés), hanem a helyett kiosztatott nyaranként a bontóvári gyerekek közt háromszáz labdát, télen pedig ugyanannyi pár koresolyát (ezért meg már épen félbolondnak emlegették), s megalapította Mezeryén (a tatár fővárosban) a Szent Sebestyén-szanatóriumot, melynek ő lett a védnöke s költségeit jóformán maga viselte. Ezért már nem merték szidni, csak magukban gondolták: «Ostoba ember.»

(Folytatása következik.)

A NEMZETI SZALON ŐSZI TÁRLATA.

Őszi vásárnak sokkal több joggal lehetne a Nemzeti Szalon kiállítását nevezni, mint őszi tárlatnak, feltéve, hogy a vásár fogalmából kikapcsoljuk a vevőközönséget. Mert hogy vevők lesznek-e, az még nem egészen bizonyos, egyelőre csak eladók vannak; minthogy művészeink — kik a művészeti forum porondján a babéért is kellene, hogy küzdjenek, nemcsak a kenyérért — ezuttal János-arczuknak csak az egyik felével fordulnak felénk, azzal, melyből nem a művészi czélokot kereső, hanem csak a művásár felé sandító szemek villognak elő. A másik ezuttal tán otthon maradt az ateliék-

Margitay Tihmér: No, ne izéljen!

ben, legalább a tulnyomó részüknél s ez az oka, hogy a Szalonnak ez a legnagyobb kiállítása nem hat olyan felemelően, lelkesítően, megteremkenyítően és gondolateltetően, mint a hogy más — szerencsésebb — években hatni szokott s a hogy hatnia is kellene mindig, ha a Szalon meg akar maradni feladata magaslatán.

Nem vád gyanánt olvassuk ezt a fejére sem a Szalonnak, sem művészeinknek, de konstataálni kell ezt a hanyatlást már csak azért is, hogy okait kutassuk és az okozatokat megkereshessük. Hiszen ők maguk legjobban érzik a bajt, ha eddig nem gondoskodtak is megszüntetéséről, vagy nem is gondoskodhattak, mivelhogy nem kizárólag az ő kezükben van a panacea. Művészeti közéletünknek kell gyökeresen

megváltoznia, közönségnek, egy egészen új generációnak kell előbb születnie és nevelődnie, hogy ne kelljen elválasztaniok a művészetet a kenyérgérettől. Mert ma még két egészen külön dolog az: művészi dolgot produkálni és képet eladni, holott a természetes állapot az lenne és a boldog kulturnemzeteknél úgy is van, hogy csak azt lehet eladni, a mi művészi. Nálunk — fájdalom — épen megfordítva van s ezért kell legjobbjainknak is önmagukkal megalkudniok, kijelölt ösvényükről letérniök, a közönségnek koncessziókat tenniök, hogy kiállhassák a versenyt a gyengékkel, a mesteremberekkel, az üzletemberekkel, a szélhámosokkal, az okos oportunistákkal — a közönség e kedvezzeivel, hogy az imigy direkt vá-

Berkes Antal: Lugasban.

Csók István: A konyhában.

A NEMZETI SZALON ŐSZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

sári munkát után fenmaradó pihenő-órákban legalább élhessenek — a művészetnek.

De vajon szabad-e ennyi emberfeletti erőt, ennyi lemondást, ennyi béketűrést kívánunk valakitől, ha ezt a valakit mindjárt magyar művészre kárhoztatta is az ég; lehet-e várunk, hogy egy még oly vérbeli művész is le ne roskadjon ekkora kereszt alatt s a mikor ennek a keresztnek a viselése végzettszerűen nehezedik a vállára egész pályája alatt? A mai nemzedéknek még csak reménye sem lehet, hogy megszabadul tőle. És élni mégis csak kell valahogy. Két nagy kiállítása van egy esztendőben a Szalonon, tehát mindegyik előtt egy felszántandó idejük van, hogy elkészülhessenek a nagy mérközésre. De ma, a mikor szinte ki van zárva, hogy a művész azzal keresse meg a kenyerét is, a mivel esetleg a pálmát megszerezheti, honnan vegyék festőink a bátorságot, a pénzt, az időt egy-egy nagyszabású csoportra, melybe bele kellene ölniök a rendelkezésre álló félévnek minden óráját, illetét és erejét? Hát akkor mikor és miből fessék azt, a miből élnek?

Az embernek elfacsarodik a szive, látva ezt a vergődést, ezt a kinlódást egy ilyen keserves dilemmában; látva, mint vesztik el hitüket, bizalmukat, lelkesedésüket, becsüségüket, szenvedélyüket a legjobbak is; miként csúszik — egyelőre még alig észrevehetően, de biztosan és feltartóztatlanul — lefelé a lejtőn a mindaddig csak felfelé és mindig előretörők csapatának elite-je is, le egészen a közös phalanszterig, a hol aztán békés harmoniában fagrahat majd — székülat.

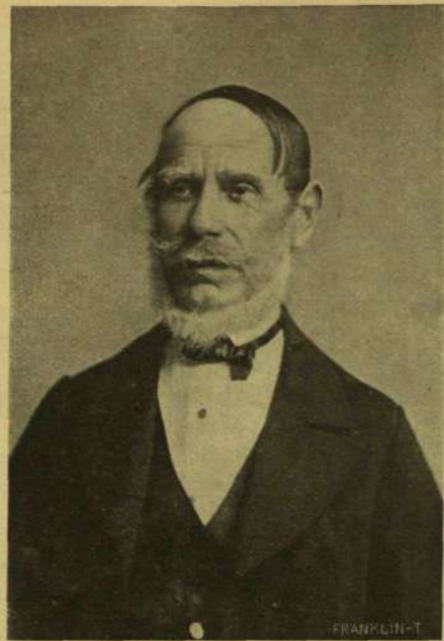
Máris sok jel arra mutat, hogy művészeink eleve reménytelenül tekintenek a kiállítások erkölcsi és anyagi sikere elé! Vannak ugyanis, a kik alig küldenek új dolgot, hanem csak a régiakat melegítették fel; (*Margitay* Tihamér, *Olgyay* Viktor, *Thein* Miksa, *Kosztay* József s részben *Csók* István is!) vannak, a kik egyes-nesen a kisebb igényű művészárlók számára dolgoztak; (*Vajda* Zsigmond, *Kézdí-Kovács* László, *Tull* Ödön, *Keményffy* Jenő, *Rubovics* Márk) egy falat otthagytak *Linek* a maga gyűjteményes kiállításából; kegyelethöl került egy egész kollektív a kiállításra *Bihari* hátrahagyott munkáiból s mintha az igazgatóság is érezte volna, hogy valami új is kell e vegyes társaságba, felkutatott valahol egy régi *Kupcsky* önarcképet. A „beérkezett” emberek között ez a XVIII. századbeli művész a legmodernebb.

Azaz: van egy sárga terem, mely tüntetőn hangoztatja, hogy kiállítói modernnek, újak, fiatalok, merészek, forradalmárok. De e forradalomban sokkal több a hideg, józan, tudatos elhatározás, a kiesztel fufang s az utánaérzése nyugati hullámveréseknél, mint a benső elmélyedésből fakadó keresés mindig tiszteletreméltó fanatizmusa. Tán még *Kováry* Szilárd, *Körmeny-Frim* Ervin, *Ziffer* Sándor, *Burghardt* Rezső s egy férfias erejű nő, *Schütz* Julesa tanuskodnak leginkább törekvéseik ösztinéségéről, a többi inkább csak különbözik — a divat kedvéért. Mert ma csak egy törvény van: genialisnak lenni! Komoly, becsületes, alapos munkát végezni: ez a mi ifjú titánjainknak ósdi, unalmas és — nehéz. Mert ehhez tudni is kell; amához elég egy kis ügyeskedés is.

BOCSOR ISTVÁN EMLÉKEZETE.

Nemzeti történetünk s közjogunk egyik leg-alaposabb ismerőjének és bűváranak, a magyar nemzeti függetlenség egyik leglelkesebb apostolának, a kiváló tudós és tanár, *Bocsor István*nak emlékét ünnepelte születése 100 éves évfordulója alkalmából e hó 18-án az a diszes közönség, mely az ősrégi pápai kollegium dísztermét zsufoltság megtöltötte.

Bocsor István, a pápai ref. főiskolának több, mint félszázadon át működött nagyírú tanára a Dunántúl legtipikusabb magyar vidékén, a veszprémmegyei Mezőföldön, Enying községben született 1807 okt. 18-án. Iskoláit Pápan végezte s itt lett az alig 24 éves ifjú, 1831-ben publicus preceptor, majd 1835-ben az eszterika, francia nyelv és nevelés tanár. Mielőtt rendes tanári állását elfoglalta volna, ismereti gyarapítása s tapaszkodásának céljából a prot. iskolánál divó ősi szokás szerint

BOCSOR ISTVÁN, A PÁPAI KOLLEGIUM EGYKORI TANÁRA.

külföldi egyetemre ment, s egy évet a bécsi, egy másikat pedig a berlini egyetemen töltött, hol a Hegel-féle filozófia hatása alá került, mely későbbi történetbölcséleti felfogásán is meglátszik.

Külföldi tanulmányai bevégezése után 1837-ben visszatért Pápara s elfoglalta rendes tanári állását, melyen azonban nem esztetikát, hanem világtörténelmet, magyar történelmet és statisztikát kellett előadnia a nevelés tanon s francia nyelven kívül. E két utóbbit tárgynak tanítását a jogakadémian Pápan, 1860-ban történt újra felállítására alkalmával a magyar jogtörténelmet és magyar közjog tanításával cserélte fel.

Mint tanár, *Bocsor István* egyike volt a legkiválóbb előadóknak; különösen történelmi előadásai ragadták magukkal a hallgatóságot. A 30-as évek szabad eszméi töltötték el lelkét s ezek nyertek kifejezést előadásiban is. Legelső jele volt ennek az, hogy ő függetlenítette először a pápai iskolában a történelem tanítását a latin nyelvtől s a komoly muza eszméi az ő ajkain kerestek és találtak minden ízében magyar és magyaros kifejezést. Előadásainak hatása rendkívül nagy volt. Hírik odavonzotta Pápa város intelligens közönségét is, úgy hogy az újkori, különösen a francia forradalom történetét tárgyzó előadásai alatt a hallgatóság befogadására nem volt elég a kollegium nagyteremében, hanem a hallgatóknak nagy része kinn a folyosón, sőt a nyitott ablakok előtt állott, s úgy hallgatta az akkor még ifjú tanár mély, de érezes hangú előadását. Hogy mily

Féjes Zsigmond amatőr-fotójele.

BOCSOR ISTVÁN SÍRJA A PÁPAI ALSÓVÁROSI TEMETŐBEN.

lelkesezést keltettek tanításai, azt legjobban mutatja az a körülmény, hogy az 1848-ik évben, a magyar szabadság esztendejében, a vidéki főiskolák növendékei közül a pápai tanulók jelentek legelőször önkéntesekül az 1. és 2. honvédszázalokba. Az önkéntesekül jelentkező ifjúság nem tudott távozni Páparól a nélkül, hogy búcsút ne vegyen szeretett történettanártól, ki a hazaszeretetre oly lelkesen buzdította őket. E búcsúvétel alkalmával mondta *Bocsor* a tanári működés céljának ideális felfogásáról tanuskodó ezen szavakat: „Önök a hazáért harcolni indulnak, jól tesztek. Ha önök nem azt tesztek, a mit tesztek, mint kárba vesztett munkát, széttépém irataimat és darabokra törvén katedrám, mint tanári pályám hitvány emlékét, irataimmal együtt elhagyom szánam.”

Irodalmi működése nagyon sok irányú volt. Nem szólva a középiskolai oktatás céljaira készült tankönyveiről, melynek voltak: francia nyelv tan, latin nyelv tan, számvetési kézikönyve s földrajza, főleg a neveléstudomány és a történelem terén irt maradandót. Mint nemzetünk történelmének s kiváltságos jogtörténelmének egyik legalaposabb feldolgozóját, ki kell emelnünk még kétben, illetve 7 füzetben megjelent „Magyarország története különböző tekintettel a jogfejlesztésre” című művét. Erről a művéről írja közoktatásügyünk egyik alapvető munkása, *Molnár Aladár*, a maga bírálatában: „Három jó oldala van, mely minden, előtte megjelent hasonló terjedelmű s célú történetektől nemcsak megkülönbözteti, de valóban felül is emeli: 1., azon kiváló gond és hűség, melylyel a jog fejlődését adja; 2., a hazai történeteket, a világtörténet szemmel tartásával terjeszti elő; 3., az esztani felfogás. Nyelvezete ékes, tömört.”

Bocsor István nemcsak a tanügy és irodalom, hanem a társadalmi közélet terén is jelentékeny szerepet töltött be. 1848-ban az első népképviselői alapon egybegyűlt országgyűlésnek, mint az enyingi kerület képviselője, tagja volt, s résztvett kezdetben az országgyűlési tárgyalásokban is. Az év vége felé azonban betegeskedése miatt letette képviselői mandátumát, de ennek dacára is, bár a forradalomban tevékeny részt nem vett, mégis a bekövetkezett ildőzések alkalmával minden vagyonra lefoglalást, melynek gyűjtésére a szerkezet különböző volta szerint egy közvetlen ütődés által történik, vagy egy észlelő állomásról kiinduló villanyos vezetek által. A nemzetközi jog szempontjából azonban fontosabb a *horgonyos* és a *szabadon úszó aknák* megkülönböztetése. A horgonyos aknákat horgonynyal és kötéllal dobják a hajóról a tengerbe, a horgony a meder fenekébe kapaszkodik, maga az akna pedig csak annyira süllyed a víz színe alá, hogy a mélyebb járattal nagyobb hajók beléjutóba biztosan előidézik robbanását; a hajón így ütött lék a legtöbb esetben oly nagy, hogy a hajó rövid idő alatt menthetlenül elsüllyed. Az úszó aknák kis bójához kötve három méter mélységben úszkálnak a tenger színe alatt. Hogy az áramok és szelek hová viszik, ha egyszer a vízbe kerültek, hogy majd mikor és hol fog megtörténni a végzetes ütődés, mily hajó fog annak áldozatul esni, az előre egyáltalán nem látható; ebben rejlik épen különös veszélyességök, melyet még inkább foz az a körülmény, hogy a bójákat nappal csak nagynehezen, éjjel pedig egyáltalán nem lehet észrevenni oly távolságról, hogy akkor egy gyorsjáratú nagyobb hajó még jókor kiterhetne előlük. De — tovább menve — a horgonynyal lekötött aknák is elszabadulhatnak; oly anyagú hajóktól, mely a vihar és hullámcsapás külső behatását teljes megbízhatósággal és tartósan kiállan, mindaddig nem készült. Az aknák ellen való sikeres védekezésre pedig a leghatalmasabb tengeri óriásnak is alig van a legesélyesebb kilátása. Uchtomszki orosz altengernagy, Port-Arthur előtt hajóinak gyors-tűzölő ágyúit folytonosan a menet irányában a víz felszíne alá lövöldöztette; így akarta az ott gyanított ellenséges aknák felől fenyegető veszélyt megelőzni. Nyilvánvaló, hogy ily védekezés rengeteg löszert igényel s ezért csak a legnagyobb veszély esetén alkalmazható; de sikere még akkor is nagyon kérdéses, sőt kivételes.

Kiváló fontos szerep jutott a tengeri aknák az orosz-japán háborúban. Emlékezzünk az orosz „*Petropavlovszk*”, „*Gromobojo*”, a japán „*Asimasa*”, „*Hatszuzo*” és számos kisebb hajó és naszád rettenetes pusztulására. A háború folyamata alatt, de még annak befejezése után is

emléken elhelyezzék, megindulva gondoltak a hosszú, szikár, ruházatában igénytelen megjelensű professzorra, kinek egyéniségében a széles látókörű tudós s a hazáját mélyen szerető magyar oly szépen egyesült.

Dr. Antal Géza.

MODERN HADIESZKÖZÖK ÉS A HÁGAI KONFERENCIA.

A folyó hó 19-én berekesztett második hágái konferencia tárgyalásai a szokottnál fokozottabb érdeklődést keltettek a szakkörökön kívül is a hadviselésnek különösen azon kérdései iránt, melyek a humanizmus tekintetéből kötelező nemzetközi szabályozást igényelnek. Ezen kérdések közt kiváló fontosságú a fegyvertechnika rohamos fejlődése folytán mindinkább szaporodó és tökéletesbedő hadieszközök használatának szabályozása, esetleg megtiltása.

Az ó- és középkor felfogásától eltérőleg ma-napság általánosan elismert alapelve a hadviselésnek, hogy ennek célja nem többé az ellenség megsemmisítése, hanem csakis az ő ellenálló erejének megtörése. E szerint minden felesleges kegyetlenkedés mellőzendő, másrészt azonban meg van engedve minden eszköz használata, a mely a mondott cél elérésére elengedhetetlen. E két tekintet összeegyeztetésén kívül azonban lehetőleg meg kell óvni a semleges államok és azok egyes polgárainak biztonságát is. Ezt javasolja minden egyes állam érdeke, mert hiszen minden állam rendszerint semleges és csak kivételesen hadviselő fél. A hágái konferenciának is ezen szempontból kellett megfontolnia, hogy bizonyos modern hadieszközök használatát megengedje-e, esetleg mily korlátozásokkal avagy egyáltalán megtiltsa-e?

Különösen behatóan foglalkozott a konferencia a *tengeri aknákkal*, melyek a víz felszíne alatt uszva megsemmisítik a közelbe érő hajókat és egyéb vízi járműveket. Hengeralakú vasvezeték azok, melyek egy robbanó szerrel (pl. dinamittal, lőgyapattal, stb.) vannak megtöltve és egy gyújtókészülékkel ellátva, melynek gyújtása a szerkezet különböző volta szerint egy közvetlen ütődés által történik, vagy egy észlelő állomásról kiinduló villanyos vezetek által. A nemzetközi jog szempontjából azonban fontosabb a *horgonyos* és a *szabadon úszó aknák* megkülönböztetése. A horgonyos aknákat horgonynyal és kötéllal dobják a hajóról a tengerbe, a horgony a meder fenekébe kapaszkodik, maga az akna pedig csak annyira süllyed a víz színe alá, hogy a mélyebb járattal nagyobb hajók beléjutóba biztosan előidézik robbanását; a hajón így ütött lék a legtöbb esetben oly nagy, hogy a hajó rövid idő alatt menthetlenül elsüllyed. Az úszó aknák kis bójához kötve három méter mélységben úszkálnak a tenger színe alatt. Hogy az áramok és szelek hová viszik, ha egyszer a vízbe kerültek, hogy majd mikor és hol fog megtörténni a végzetes ütődés, mily hajó fog annak áldozatul esni, az előre egyáltalán nem látható; ebben rejlik épen különös veszélyességök, melyet még inkább foz az a körülmény, hogy a bójákat nappal csak nagynehezen, éjjel pedig egyáltalán nem lehet észrevenni oly távolságról, hogy akkor egy gyorsjáratú nagyobb hajó még jókor kiterhetne előlük. De — tovább menve — a horgonynyal lekötött aknák is elszabadulhatnak; oly anyagú hajóktól, mely a vihar és hullámcsapás külső behatását teljes megbízhatósággal és tartósan kiállan, mindaddig nem készült. Az aknák ellen való sikeres védekezésre pedig a leghatalmasabb tengeri óriásnak is alig van a legesélyesebb kilátása. Uchtomszki orosz altengernagy, Port-Arthur előtt hajóinak gyors-tűzölő ágyúit folytonosan a menet irányában a víz felszíne alá lövöldöztette; így akarta az ott gyanított ellenséges aknák felől fenyegető veszélyt megelőzni. Nyilvánvaló, hogy ily védekezés rengeteg löszert igényel s ezért csak a legnagyobb veszély esetén alkalmazható; de sikere még akkor is nagyon kérdéses, sőt kivételes.

Kiváló fontos szerep jutott a tengeri aknák az orosz-japán háborúban. Emlékezzünk az orosz „*Petropavlovszk*”, „*Gromobojo*”, a japán „*Asimasa*”, „*Hatszuzo*” és számos kisebb hajó és naszád rettenetes pusztulására. A háború folyamata alatt, de még annak befejezése után is

sem egy semleges békés kereskedelmi hajó esett áldozatul a keletázsiai vizekben rejtőző orgyilkosoknak.

Szakemberek figyelmeztettek rá, hogy a tengeri áramokra való tekintettel épen nem látszik kizártnak, hogy az ott elsüllyesztett aknák a tengeri kereskedelmi- és személyforgalom járt útján is ólálkodhatnak, az Atlanti óceánban is eljuthatnának és még évek múltán is veszélyeztethetnék a békés hajókat és utazók vagyónát és életét. A tengerész államokban valószínű riadalom támadt, a közvélemény erőlyesen állást foglalt a tengeri aknák ellen, a napi sajtó az akkor már biztos kilátásba helyezett második hágái konferencia különös figyelmébe ajánlotta e tárgyat.

A tengeri közlekedés biztonságára való tekintet persze az aknák teljes kizárását javallná; erre azonban nem is lehetett számítani, mert különösen a gyengébb haditengerészettel bíró államok ily hathatós, a mellett olcsó és egyszerűen kezelhető harczeszközről le nem mondhatnak; erre irányuló határozat az amúgy is erősebb tengeri hatalmak túlsúlyát a gyengébb hajóhaddal bíró államok felett még inkább növelné. A hágái konferencia tagjai tehát azon voltak, hogy a tengeri aknákat a hajóhadak számára megtartva az azokban a semlegesekre nézve rejlő veszélyt a lehetőség szerint csökkenték; ennek újít-módját kitálatni már most a tengerészeti technika feladata. Határozati javaslatban kívánatosnak jelezte, hogy a horgonyos aknák, mielőtt elszabadulnak, ártalmatlanokká váljanak; ennek megfelelő szerkezet azonban eddig feltalálva nincsen. Egy másik indítvány szerint csakis oly úszó aknákat volna szabad használni, melyeknek hatóképessége az elsüllyesztés után egy óra lefolytával önműködőleg megszűnik. Szakemberek nézete szerint ily szerkezet elvben ki lehetne találni; ez azonban oly kényes volna, hogy a hatalmas külső befolyások mellett biztos működésére még sem lehetne számítani. E szerint a tengeri aknák kérdése a második hágái konferencián praktikus megoldást nem nyert.

A keletázsiai háború folyamán híre terjedt, hogy a japánok a csusimai tengeri csatában és egyebütt is *tengeralatti naszádokat* használtak; ez a hír később alaptalannak bizonyult. Háborúban mindaddig egy hajóhad sem próbálta még ki e találmányt, bár béke idején több államban rendeztek erre kísérleteket. A különböző mintájú modern tengeralatti naszádok általában 25—40 méter hosszú, 3—7 méter széles, szivaralakú, villanyos erő által hajtott aczéllakománnyal, melyek 5—9 emberről legénységökkel 10—15 órán át maradhatnak víz alatt; a harc céljaira néhány torpedót visznek magukkal, a víz felszínének megfigyelését különféle szerkezetű alkatrészek és készülékek teszik lehetségessé. Bár ezek a járművek tengeroszorok és kikötőbejáratok védelmére jó szolgálatot tehetnek, a nyílt tengeren vívott harczban egyelőre még nem használhatók, leginkább azért, mivel gyorsaságuk csekély, nehezen kormányozhatók és nem elég mélyjárattak, úgy, hogy könnyen megeshetnek, hogy a helyett, hogy ők robbantanák fel alulról az ellenséges hajót, ez beléjük ütődve őket zúzná széjjel felülről. E hiányokon segitendő, Francia- és Németország tovább folytatják a kísérleteket. Ha ezek célhoz vezetnének, a hajóhadak egy félelmetes harczeszközzel erősödnének, melynek használatát kizáró vagy korlátozó nemzetközi jogszabály jelenleg nem létezik. Az első hágái konferencia programmpontjai közt volt ugyan egy erre vonatkozó tilalom, de ez határozattá nem vált.

A legújabbkori hadviselésben a viszonyosság-nál fogva nélkülözhetetlenné vált a *léghajó*. Az 1899-ben megtartott első hágái konferencián a szerződő államok megbízottai kimondták, hogy „lövédékeknek és robbanó szerkezetnek léghajóval való hajtása öt év tartamára el van tiltva”. Ezt a tilalmat a második konferencia megújította. Indokát és igazolását azon körülményben találjuk, hogy — bár ágyúinkkal elég eredményesen lövöldözhetjük a megkötött léghajót — eddig mégsem rendelkezünk oly hadiszerezzel, melylyel a magas légből, különösen szabad légközből fenyegető halálveszély ellen a siker egyenlő valószínűségével védekezhettünk. Külön e célra szolgáló

lővegek előállítására pedig az államoknak roppant pénzükből kerülne.

Sokkal fontosabb a léghajónak a katonai szemrevételezés, felderítés és hírszerzés céljaira való használata, mely a nemzetközi hadi jog semmiféle szabványa által nincs korlátozva. A léghajó a sodronnyelküli távirással kapcsolatosan az általános felderítésnek és a különleges tüzérségi tűzmegfigyelésnek más úton el nem érhető eredményeket biztosít, a várharczban a támadóra nézve lehetségessé teszi az erődítési műveknek fényképészeti felvételét, a vár védelmezőinek pedig lehetőséget nyújt a külvilággal való közlekedésre. Mindezen célokra az orosz-japán háborúban és már korábbi hadjáratokban is sikeresen használták a léghajót; jövő háborúban még fontosabb szerep fog neki jutni.

Epen a hágái konferencia tartama alatt eszközölte Zepplin gróf tábornok kísérleteit az ő legújabb szerkezetű tökéletesített szabad léghajójával; szakemberek kijelentése szerint azzal a kormányozhatóság tekintetében is meglepő eredményeket mutatott fel. Léghajója azonban egyelőre még aránytalanul drága; több ilyennek beszerzése bármely állam részéről is tetemes áldozatokat igényelne.

Korunk hadügyét jellemző jelenség, hogy mielőtt a technikusok valami új találmányt nyújtottak meg a világot, egyik-másik állam hadvezetősége ezt mihamarabb a maga céljaira értékesíti; a többi államok aztán nem tehetnek egyebet, mint hogy példáját követik. Különösen a legújabb időben oly rohamosan fejlődött közlekedési technika terén észlelhetjük ezt a jelenséget. Gyors egymásutánban szerveznek léghajós csapatokat, kerékpáros osztályokat, távbeszélő járókört, gépkocsis vonatok stb. és legújában sodronnyelküli táviró-állomásokat rendszeresítenek. A mennyiben szükséges mutatkozik, hogy ezen intézmények valamelyike (pl. a sodronnyelküli távirás) nemzetközi úton szabályoztassék, a háborúban való használatának bármily korlátozása csakis annyiban várható, a mennyiben azt a semleges országok biztonsága megköveteli. Minden továbbmenő igyekezet oly engedményekre, melyek a hadi siker elérését veszélyeztetnék, mindenkor hiábavalóan bizonyult. Első sorban irányadó a hadi szükség, végzéjé a háborúban a győzelem. *Wilner* Károly.

RUDYARD KIPLING ÉS A NOBEL-DÍJ.

Francia lapok azt ujságotják, hogy az idei Nobel-díjat Rudyard Kiplingnek, az angolok poétájának adják ki. Aztán hozzátesszik azt is, hogy nagy a fölháborodás e miatt, mert Kipling úgy versben, mint prózában mindig dicsőítette a háborút.

A mikor külföldön, de különösen Párisban a modern költőkről támadt víz az ottani irodalmi körökben, rendszeren azon vitáznak leghevesebben, hogy Rudyard Kipling imperialista-e, szocialista-e, forradalmár-e avagy egyszerűen csak hazafias lantpengető-e? Ez a kérdés olyan mindennapi vita tárgya, különösen a francia literatúrában, mint például az, hogy Zola hatása fölemelő-e avagy deprimáló az olvasóra?

Hogy mennyire nem igaz a franciák vádjai Kipling ellen, hogy t. i. költészete a háború dicsőítése, annak czáfolatán csak munkáira kell hivatkoznom. Próza munkáiba nem lehet az árnyékát se belemagyarázni a háború dicsőítésének. A két *Jungle* könyvet ismerik nálunk is. Abban szó sincs róla. A *Fleet in being*, a *We Willy Winkey and other stories*, a *Captains Courageous*, a *Plain Tales from the Hills*, továbbá még egy sereg indiai és egyéb hoztól-ból mese, regény és történet, ha katonakörből szól is, inkább a katonaelet szomorú viszontagságait fejezi ki, mint magát a háborút, vagy az azzal összefüggő emberi motívumokat. A *Drummers of the Fore and Aft*, című hosszabb elbeszélése szól csak magáról a háborúról. Ebbe lehetne még valahogy belemagyarázni imperialistikus hajlandóságát, mert az angol szárazföldi hadsereg hibáit, gyarlóságait, képzetlenségét és fegyelmezetlenségét ostromozza, de itt sem a militarizmus szeretetével, lelkesítésével, hanem a hazáját, a népét aggódó költő szeretetével, tanító modorával.

Ellenben a verseiben, minden egyes apró

Déry Béla: Hollandi vízrézlet.

versében nagy emberi momentumok és a haladás ostromló, korbácsoló fékezhetetlen apostola beszél.

Itt van például a *Long of the English*, egyik leghíresebb verse:

Már egy ezredéve tápláljuk a tengert
És még mindig éhes ez a szörnyeteg.
Nincsen egy hulláma, hol ne ringtak volna
Mégfulladt, hajótört angol emberek.
Legjobb katonáink a tengernek adtuk,
S az még mindig hallat morajló panaszt,
Tenger kék vizének hogy ha vér az ára:
Hatalmas nagy Isten, megfizettük azt.

Nincsen egy hulláma, tengernek húzódo,
Mely egy hajóroncsot ne emelne fel,
Nincsen egy hulláma, a partnak húzódo,
A mely egy-egy hullát ne seperne el.
Elhagyott parton homokba sülyeszti
S fölötte a szellő mindig ott viraszt:
Tenger kék vizének hogy ha vér az ára:
Hatalmas nagy Isten, megfizettük azt.

A végső strófa pedig így hangzik:

Már egy ezredéve tápláljuk a tengert.
Késérő egy végzet, s édes büszkeség!
Tápláljuk, mőta először hajóztunk,
És a míg csak kék lesz fölötte az ég.
Étetünk, táplálunk, végtelen szép mélység,
A míg az Uristen egykor kikapaszt!
Tenger kék vizének hogy ha vér az ára:
Hatalmas nagy Isten, megfizettük azt.

Ebből kiténik Kipling egész költészetének az alaphangja. A tengeruralom végtelen szeretete, egyéb semmi. De van egy másik verse, a mely szorososan a kérdésre vonatkozik. *The Steamer is Lady*, ez a cím és ebből mindenki láthatja, hogy egyenesen agítál a háború ellen. A mai osztályokat szimbólikusan állítja be. Szerepel a versben három hajó: a gőzös, a hadihajó és a teherhajó. A gőzös az uralkodó osztály, a hadihajó az államhatalom, a teherhajó pedig az alsó néposztályt akarja szimbólikálni. Így kezdődik:

A gőzös büszke dáma, az élet mit neki!
Hadihajó a férje, gondját viselheti.
De haj a kis teherhajót ide-oda lökik, [kódik.
Ép oly szegény mint te, meg én, napestig küz-

Aztán elégikus hangon megy tovább:

Napestig kotorgál szegény, de semmit sem talál,
Fróton Tramtól le egész Porthmouthig meg sem
Mert földolog az üzlet, s öregsünk lassadán, [áll,
Küzdünk reggeltől estig, no meg az éjszakán.

A gőzös büszke dáma, s ha csata törne ki,
Hadihajó a férje, otthon csüszülte.
De haj, a kis teherhajót nem védi senki sem,
Ó elvégzi a dolgait és meghal csendesen.

A vége pedig ez:

Egyáltalán nem kéne harcolni, kis babám,
Hadihajó ne járjon a gőzös oldalán,
Mert anyjának hogyha nem volna fiú:
Egyáltalán nem kéne neki harcolnia.
De földolog az üzlet, s öregsünk kis babám,
Küzdünk reggeltől estig, no meg az éjszakán.

Ez után következik a *Lost Legion* (Az elvesztett légió) című verse. Ebben azokról az

angol urakról beszél, a kik úttörői voltak az angol terjeszkedésnek. Ezek a vanguardok, a kik mindenütt elsőek voltak, mert:

Embernek nem volt egy hareza
A zászlótlan ezred nekül.

És ezek törték az útat, mentek előre, a míg a homokos szomjúság, meg az éhség ki nem döntötte őket valami elhagyott út szélén:

Hogy fiaik a száraz esontjaikról,
A helyes útra ráakadjanak.

Ez volt az a milliókra menő névtelen, zászlótlan, egyenruhátlan légió, a mely vitte a kultú-

Vajda Zsigmond: A kertben.

A NEMZETI SZALON ŐSZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

rát bele az ősrétegekbe, a pestis, a sárgaláz közé és tanította a munkát, a békét és a jólétet.

És mentünk hadaknak előtte,
És látott a tengerfenék,
Hogy kincset kerestünk felesbe'
S mellette éhen veszünk.
S nevéttünk a nagy buta földön,
És rajta a férfin, a nőn;
A jó Sayyid Burgash meséin,
S a nyirkos, a gyilkos ködön.

Még tudnék idézni százát, de csak egyet akarok, a melyet a búr háború lezajlása után irt, Johnnyról, az angol katonáról, meg az özvegy estélyéről. Viktória királynő ugyanis a háború lezajlása után estélyt adott a béke örömeire. Ott voltak a tábornokok, a főisztek, a politikusok mind, csak a bakát felejtették el meghívni. Ezért kérdezi tőle:

— Hol voltál mond csak oly soká,
Johnny, jó Johnny.
— Estélyre hívtak valahová.

Aztán elmondja a baka, hogy igen szép estély volt, az «özvegy» (Viktória) adta és menni kellett, mert szült a kürt. Volt ennivaló is bőven, karddal lenyiszált csirkefő, csizmatalp, finom hús, a kést, a villát pedig mindenki vitte magával az oldalán. És úgy teleették magukat, hogy fogaton kellett eljönni. Persze két néger volt a fogata és vérzett a hordágyon, de szép estély volt azért és három évig tartott. Mert:

— Egy trón dől meg, vasut terem,
Új állomás lesz egy helyen,
És fut a folyóvíz véresen,
Ha estélyt ad az özvegy.

A francziák például ebben is a háború dicsőítését látják. Ennél finomabb, zseniálisabb szatirját még meg nem irták a háborúknak. És ha ebben az évben írónak akarják kiadni a Nobel-díjat, (tavaly Rooseveltt kapta) akkor érdemeiből keresve se találhatnak az angolok nagy költőjénél. *Szebenyi József.*

A HÉTRŐL.

A német *Themis*. A németekre igazán nem lehetne ráfogni, hogy valami korszakos dolgot alkottak volna a ruházkodás történetében és csodálatosképen néhány esztendő óta minduntalan toilettékérdések foglalkoztatják, sőt izgatják a germánokat. Nem esznek ki új divatokat, de folyton konfliktusai támadnak a régi, illetve legrégebb divatokkal. Főként pedig azzal, a mely a mitológia korában szabályozta az istenek, istennők és félistenek külső megjelenését. Egyszer keveslik rajtuk a ruhát, máskor meg sokalják. A lex Heintze valamivel több ruhadarabot követelt a kissé szellős megjelenésű szobroka, most ime megszólal egy új német rendelet, a mely viszont fölöslegesnek és eltávolítandónak bélyegez egy ruhadarabot. Ez a kiközösítésre ítélt valami — egy zseb-kendő, a mit csakugyan nem valami logikus elhelyezéssel hord *Themis* istenasszony. Nem

Vanderbilték. Nap nem múlik el a nélkül mostanában, hogy azok az amerikai újságok, a melyeket együttvéve a *sárga sajlónak* szoktak nevezni, valami csipős, bántó és kellemetlenkedő dolgot ne írjanak a *Vanderbilt*kről. Egyszer egy színházi botrány hőseivé teszik meg őket, másszor családi viszálykodásokról közölnek úgynevezett «érdekes intimításokat». A kellemetlenkedő hírek rövid életűek, de mire a czáfolat az egyiket eltemeti, már valamelyik *jingó* újság fölrepíti a másikat, hogy a villamos drót szárnyán végigrepüljön a világon. Mindezeknek a híreknek a forrása és termőföldje pedig nem a valóság, hanem egy — dühösködés. Ez a dühösködés forgó értékre átszámítva körülbelül húsz millió dollárt jelent. Ennyi pénz készűl átvándorolni az Óceánra, amióta a szép *Vanderbilt Gladys* a menyasszonya lett egy magyar magnásnak, *Széchenyi László* grófnak. Az amerikaiak pedig egyáltalában nem barátjai az ilyen kívándorlásnak. A mit talán nem is

kellemetlenkedő híreknek mérges virágai is ebből a talajból kelnek ki és az irigység itatja a gyökereiket. Elkeseredni miattuk azonban kár volna azoknak, a kiknek a boszontására gyártják őket, mert nem a legrosszabb sors az, a miért iriglik az embert.

Péncz ő felsége. Jelentik az újságok a csakugyan nagy eseményt, hogy *Péncz ő felsége* behódolt az idők demokratikus szellemének, nehezen járó vaskapuit kitarja és — általános audenciát ad. Ezt a titulat, hogy «ő felsége», ezuttal mindenképen komolyan kell venni, mert a merről a híradás szól, az a legnagyobb rangú pénz, a komoly, a szolid, az úri erkölcsű pénz, a melyhez e hatalom semmi kiesinyes és gonosz büntetésének salakja nem tapad. Temérdek bajunk között talán egy se volt olyan vézetes és olyan romboló, mint az, hogy ez a pénz idáig az úgynevezett kisemberrel nem állott

AZ ÓBUDAI DUNAPARTON. — Pércz Gergely rajza.

a zsebében vagy a ridicule-jében — a mi nincsen is neki — de még nem is a kezében, hanem a szemére kötve. A porosz igazságügyi kormányzat úgy véli, hogy nem való továbbra is tűrnie ezt a rendellenességet. Rendeletet adott ki, hogy a mi *Themis*-szobrot ezután az igazságszolgáltatás hajlékaiban elhelyeznek — nyitott szeműnek mintazzák a német szobrocsok. Tudja meg a világ, hogy Poroszországban nem vakon, nem bekötött szemmel nézik az igazságot. A demonstráció mindenestre tiszteltreméltó: de talán túlságosan is bátor. A bíró is ember és minden ember ki van szolgáltatva a tévedés lehetőségének. Másutt, ha megessik egy-egy bírói tévedés, ott áll a kőbe vésett méntesség: a bekötött szemű istenasszony. De mi történik majd Poroszországban, ha a nyitott szemű *Themis* is megbotlik a föltevésék tömegében? Valószínű, hogy egy újabb rendeletet ad ki a justiz-miniszter, a melylyel még jobban tökéletesíti a reformot. Nem elégszik meg vele, a köteleket levették a *Themis* szeméről, hanem — ókularét is mintáztat az orrára.

lehet nagyon rossz néven venni tőlük. Sehol a világon nem lett a nemzeti életnek, sőt a nemzeti büszkeségnek olyan fontos és kiemelkedő tényezőjévé a pénz, mint Amerikában. A mi Itáliának a művészet, Svájcznak a természet elragadó szépsége, Hellasnak a múlt, Franciaországnak Páris: az Amerikának a gazdagság. Erről híres, erre büszke, ez az, a miben magát elsőnek, páratlannak és lebírhatalannak érzi. Nem csoda tehát, ha megmozdul az indulata és elborítja a szemét a vér, mikor az ő nemzeti büszkesége aranybástyájából egy-egy téglát kihüllni lát. Olaszországban meghozták a lex *Paccá-t*, a mely törvénnyel védi az ország műkincseit. Amerikában is erősen megvan a hajlandóság, hogy akár törvénnyel vágják útját az ő «nemzeti kincseik» elhordásának. A düh és a keserűség végigviharzik a dollárok hazáján, a hányzor egy-egy pénzfejedelem leányát elragadja a vén Európa és az ilyen eset tudvalegőleg nem valami ritkaság. Már pedig a lovagiasság nem amerikai erény, ez a keserűség tehát épenséggel nem válogatós a maga megnyilatkozásának formáiban. Ezeknek a

szóba. Arisztokratább volt a királynál, a kinek a szobája nyitva áll egy szegény özvegyasszony bánatos panasának is. *Péncz ő felsége* ilyen általános audenciát nem adott soha. Az ő éldeklődése a kis emberek apró bajaihoz le nem ereszkedett. Főlváltani nem hagyta magát. Megszólalni csak megjelenésének legelőkelőbb formájában volt hajlandó. A kinek a szegényebb rokonságával lett volna számolni valója: attól elzárkózott. Az arra volt kényszerítve, hogy nem a palotájában keresse föl a pénzt, hanem az — odúiban. A hol a züllött pénz tanýázik. Az erkölcstelen, a kegyetlen, az uzsorás lelki pénz. A szegényebb ember, a kisebb hitelű, kisebb igényű csak ezzel találkozhatott. Ez szívesen szóba állt vele, de — ki is szivta a véréit. Áldozatai tízezer-százra támolyognak az eladósodott *Budapest* emberfogatagában. De talán fölösleges is ez a képletes beszéd. Arról van szó, hogy a legnagyobb budapesti pénzintézetek megnyitották az élelészekrényeket azok számára is, a kiknek nem száz-ezrek kellene, hanem csak százak vagy ezrek. Jelentősebb, nagyobb, hatásosabb dolog Buda-

BARTHA MIKLÓS SIREMLÉKE A KEREPESI-UTI TEMETŐBEN. — Kallós Ede szoborműve.

pest szociális viszonyainak gyógyítása érdekében igen nagy idő óta nem történt ennél a határozatnál. Száz uszortörvénynél többet ér. Mert minden törvény kijátszására képes egyrészt a kapzsiság: másrészt a kényszerűség és szorultság ravaszága. De meg tudja őlni az uszorázó hitelt a tisztességes hitel, mert senki se bolond, hogy a tízszeres árát adja annak, a mit a rendes árán is megkap. És a ki ennek a szerencsétlen nagy városnak a viszonyait ismeri, jól tudja, hogy igazán elérkezett a tizenkettedik óra a pénz becsületének helyreállítására. Mert a pénz ép úgy tele van áldással, jóval, segedelemmel, a minthogy tele tud lenni átokkal, romlással és pusztítással. Van segítő pénz és van romboló pénz és nagyobb jótémény a küzködő tizezzel, a kik legjobban ki vannak szolgáltatva a pénz hatalmának, igazán nem történhetik, mint ha az első megoltalmazza őket a második ellenében.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

És eljutott. Erdőkön barangolva, sok veszedelemmel daczolva végre belopta magát Fejérvárra. A Fejedelem lábához borult:

— Nagyságod méltóságos személyéért szened az uram, — eddig nem alkalmatlankodtam, de most már, a mindenható Istenre, segíjén Nagyságod, hogy kiválthassam Tholdalagi Mihályt!

— Leányom, itt a török, itt a tatár, meg itt a nyakamon Barcsay . . .

— De hiszen Nagyságodnak is elkene már, ha igazi hívei itthon volnának. Ép ezért hadd válthassam ki az uramat!

— Am fősvény György úrnak még jobban megkeményítette a sok balsors a szívét. Zordan felelt:

— Előbb a magam fejedelmi pálcáját kell kiváltanom a Szultántól. Előbb győznöm kell, aztán minden tatárabot hazahozatok én. Addig várjanak . . .

Margit kiegyenesedett:

— Az én uram nem váratta Nagyságodat, mikor életét kellett kockára tennie Fejedelméért!

— Tudom, kegyelem is őt, de pénzt nem adhatok. Ha kell, itt egy levél a házi görögömböz . . .

Tholdalaginé megemmisülten támolygott ki a teremből. A hogy a kilincs esukódott mögötte,

könnyezve támaszkodott oda az előszoba ajtófélfájához.

Többen voltak ott, nagyrészt hűségükre czítalt urak, kiket Teleki Mihály készült beresztetni a Fejedelemhez. Összebújva vitatgatták a haza keserves állapotját:

— Hányadik hűségköt teszszük már le, komám? Rákóczy György, kis Rákóczy Ferenc, Rhédey, Barcsay . . .

— Bizony belebódul az ember. Azt se tudjuk már, mikor botlunk hűtlenségbe . . . Én bizony megadtam a térítvényt Barcsaynak is . . .

— Én is. Hogy tudhassa az ember?
— Itt aztán lefogattak a Rákóczy hívei.
— Minket is!

— Azt mondták: a Barcsay «Fejedelem»-nek tett eskü úgysí érvénytelen, mert Barcsay nem Fejedelem . . .

— Annál jobb! Így legalább zsalválódik a lelkiismeret. Mehessünk Rákóczyhoz!

— És pedig siessünk ám, mert holnap úgysí más Fejedelem jön.

— Kicsoda, te?

— Majd megmondja a nevét!

Aztán Barcsayról pletykáltak. Házasondik az újdonsült Princeps, Bánffy Ágnes veszi el. Meg lesz a lakodalom . . .

— A török csinál hozzá illuminációt! — kaczagott az előbbi nyegle hangú úr.

Margit figyelni kezdett. Csakugyan Warkochy volt, — fel is kelt már s mialatt az urak a Fejedelem szobájába vonultak, nagy óvatosan hozzája sompolygott. Nem az az ember volt ő, a ki feledni tud; kárörvendő, gonosz mosolylyal állt meg Tholdalaginé előtt. Csak azt várta, hogy magukra maradjanak, aztán megszólalt:

— No, szép asszonyom, adjon Isten minden jót!
— Nem ad! — felelt Margit fuldokolva.
— Ugyan úgy-e? Hát mégse szabadul Mihály a rabságból?
A fiatal asszony összeszedte magát.
— Kegyelmed tudhassa jobban, mért nem szabadul!
— Én? — szavalt Gábor úr elvörösödvé, — már mint hogy én dolgoznék a szabadulása ellen?

— Imhol maga mondja!
— Nem igaz, hugom, hazudott, a ki rólam ezt híresztelte!

— Nem kutatom. Isten áldja, — én több jókat kívánok, mint kegyelmed én nekem.

Tholdalaginé indult már kifelé. Oly nemes, oly szép volt bánatában, — a lefőzött Warkochy álmélkodva nézett utána. Hiába forralta volt magában a mérgét, a régi varázslat újra lenyűgözte.

— Hugom!

Margit megállt.

— Nézd, ne váljunk el így! Hátha segíthetnék rajtad.

A fiatal asszony habozott, de aztán mégis csak leült. Gábor úr nagyon közel húzódott hozzá s mohó szemmel gyönyörködött benne.

— Oly rég nem láttalak már, hugom! Januárius óta. Igen rosszú bántál akkor velem . . .

Tholdalaginé félbeszakította:

— Azt mondja kegyelmed, segíthetnék rajtam . . .

— Igen, igen! Tehát a dologra . . . A Fejedelemmel voltál. — ő persze nem adott semmit? — Semmit . . .

Margitot újból elfogta a keserűség. Egészen önkénytelenül szaladt ki száján a szó:

— Semmit se adott! Itt vagyok egymagam és senki se segít rajtam . . .

Warkochy megragadta a kezét. Halkabban szólt:

— Majd segíték én rajtad!

Tholdalaginé arca örömmel éledt.

— Igazán megtenné kegyelmed? Köszönöm, köszönöm!

A veres ember gerjedelmesen nézett a szemébe. Kéjjel czirógatta a hatalmába ejtett kezét.

— Megteszem. Mondjad, mekkora az a hiányzó summa?

— Harminezezer arany! — sóhajtott a fiatal asszony.

— Hm . . . sok pénz.

— Sok bizony.

— És . . . hátha én mégis azt mondanám, hogy: meglesz? . . .

Gábor úr fölünyes mosolylyal kezdte csörgetni a dolmányzsebben rejtező aranyakat. Nagyobb hatás okáért egy marékkal elő is vont belőlük.

— Itt vannak, ni. Csupa oroszlanys. Fényesek, ugy-e?

Margit a tallérokra meredt. Remegve csapta össze a két kezét:

— És igazán megadná nékem kegyelmed azt a summát? Boldog Isten, kiválthatnám végre Mihályomat!

— Ki bizony!

— Viszontláthatnám őt, — Mihályom, ölelhetnék!

— Persze hogy ölelhetné, — erősítette Warkochy torz mosolylyal, — tied a harmincezer arany . . .

— Ily nemeslelkű kölesön!

— Dehogy is kölesön, — magyarázta a veres ember, a vágytól reszketve, — ha akarod, örökre nekem adom azt a summát . . .

Tholdalaginé ijedten eszmélt.

— Hogy érti kegyelmed?

— Így ni, — sügta Gábor úr, hirtelen mozdulattal akarva átölelni őt, — örökre tiéd az a pénz . . . hugom, hallgass rám, — nem kell visszaadnod . . . Csak légy hozzám egy kicsit kedves!

Margit birkózva szökött talpra. Iszonyodottan mérte végig a kihevült embert.

— Sátán-fajzat! . . . Ily aljasul él vissza inéséges helyzetemmel! Hogy én még hinni tudtam neki — — —

Warkochy kacagni próbált:

— Balga asszony, — viszontláthatnád Mihályodat . . .

— Inkább sohse lássam viszont, mint ilyen áron!

— No hát nem is fogod viszontlátni, — topantott a veres ember, — erről kezeskedem!

E perczben nyílt az ajtó, — de Margit nem várta be az urak jöttét. Emelt fővel ment ki a Fejedelem előszobájából.

*

Warkochy azonban nem adta oly olesón ezt a legutóbbi megszegényítettését. Lakására térve dült-fült mérgében és fenekedő nagy boszút esküdött:

— Megállj Huszár Margit, majd beadok én most mindkettőtöknek! Eddig csak hangulatot keltem ellenetek, de most már cselekedni fogok. És pedig oly hatalmasan, hogy örökre arról koldul a ti híres szerelmetek!

Soká törte a fejét az ördögös tervén. Végre elhatározottan kelt fel. Kihúzta olasz szekrénye egyik titkos fiókját s azt a lánczon lógó arany szivecskét vonta elő belőle, a melyet még téli udvarlásokkor lopott volt el egyszer Margittól Koronkán. Gondosan őrizte ő ezt a talizánt, gyakran nézegette . . . most azonban már minden gyöngédség távol maradt tőle. Gúnymosolylyal olvasta el az aranylapra véssett ajánló sorokat:

— «Ez az én szívem, sziveden viseljed, örökre hűségesed: M.» . . . No, majd nem marad Mihály «örökre hűségesed», ha ezt a levelet megkapja:

Pennát vett elő és ügyesen ferditett írással írta, a mint következik:

«Vitézlő, nemes és nemzeti Tholdalagi Mihál uramnak, egykoron fejedelmi kapitánynak, mostand tatárállapotban nyomorgó szegény rabnak, nekie ő kezeihez, senkinek se másnak. Bakese-Szeráj melletti Sidó Várban, Tatárországban.»

«Esmeretlenül bár, de mint bizodalmas jóakarója ajánlom szolgáltatatom, és kívánok kegyelmednek az Nagy Istentől minden jókat. Melyeket én ugyan nem öregbíthetek, mert ép ördög praktikájáról kell számot tennem, de nem én hibám, igaz barátságiból találom az fekete levest. Nem szaporítottam az szót: nézze meg az levelem mellé tett aranyszivecskét és itilje meg, esmeri-e? Feleséginek adta volt, az ő nyakában kellene lenni, ugy-e? Láthassa kegyelmed, nints ott. Mért nintsen ott, azt ne is kérdezze. Mentől messzebb az rab, antól hamarabb felejtik és az kegyelmed menyetskéje is elúnta a sirást. Vigasztalódott, — olyan nyalkának adta az kegyelmed szivetskéjét, az ki nem rabb, az kit nem kell siratni, az kivel tsak vigadni lehet. Kegyelmednek jóakarója, én tsentem el attól az bizonyos latortól, mikor úri tivornyánál részegen hetvenkedett, hogy bötsületes kegyelmednek bötstelen feleségével szerelmet tserélt. Okos embernek elég ennyi. Jobb kegyelmednek, ha ottan marad keserves rabságban, itthon keservesebbet talál, az melyet én felette sajnálok, de hát Isten kegyelmeddel van és feleségivel csak az parázna ördög maradt. És ne kételkedjék kegyelmed, ez az aranyszivecske, az ki nints többet az felesége nyakában, igazat mond. És ne is erőlködjék: késő, tsak a szegényit piszkálná nagyobbra. Hogy ezt az kegyelmed szegényit ne öregbítem, én is tsak azért hallgatom el az nevetem és maradok kegyelmednek esmeretlen atyafi szolgálja

Benevolus Anonymus.»

Gábor úr gyönyörrel kanyarította alá a gyáva manupropiát. Aztán kajánul dörmögte:

— Ennek a huroknak a csomóját bogozd ki Huszár Margit, a mit én most kötök a nya-

«A Tatárabság» című regényhez. Gunymosolylyal olvasta el az aranylapra véssett sorokat.

kadba! Elrontottad az életemet, hát majd megmérgezem én a tetedet! Megyen a levél még ma és hogy annál biztosabb legyen, az ország postájával . . .

(Folytatás következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpplin Aladár.

VII.

Lily nem sokszor látta Rosedale Fishernél való beszélgetése óta, de két-három alkalommal észrevette, hogy előbbre jutott kegyeiben. Kétségtelen volt, hogy Rosedale jobban bámulja őt, mint valaha s ő azt hitte, csak tőle magától függ, hogy ezt a bámulatot addig a fokig emelje, hogy leteperje a hasznosság tanácsait. A feladat nem volt könnyű, de álmatlan éjszakáiban voltak pillanatok, a mikor a Rosedalelel való házasság úgy tűnt fel, mint bajainak egyedüli tisztességes megoldása.

Fisher Carry, a mint nyíltan megvallotta, Bryck newporti sikereinek hasznából egy kis házat bérelt az őszi hónapokra Tuxedóban és ide volt hivatalos Lily a Dorset látogatása utáni vasárnap. A mint belépett a házba, Fisherné még nem volt otthon. A szalonban Rosedale családianan térdelt a háziasszony kis leánya előtt.

Rosedale az apa-szerepben nem volt alkalmas arra, hogy kedvezőbbre hangolja íranta Lilyt, de azért lehetetlen volt észre nem vennie benne a családias jószág vonását. Kedveskedése a gyermekkel nem volt az az előre kicsinált kedveskedése a vendégnek a háziasszony gyermeke iránt, hiszen egyedül volt vele a szobában. Lilynek a küszöbön volt még ideje arra gondolni, hogy Rosedale jó is tudna lenni, az ő skrupulust nem ismerő, kapzsi módja szerint. Csak egy pillanata volt Lilynek, hogy megfontolja, ez a látvány enyhítette-e ellenszenvét, vagy pedig inkább konkrétabb formát adott neki, — mert az ő láttára Rosedale azonnal talpra állt.

Lilyt nem lepte meg, hogy ő volt rajtakívül az egyedüli vendég. Nem találkozott ugyan Carryval legutóbbi beszélgetésük óta, de azért tudta, hogy biztonságát, melylyel az antagonisztikus erők világában járt, nem egyszer használta fel barátói javára. Mert Fisher Carryt épen az jellemezte, hogy a míg a maga aratását a bőség mezőiről kereste, igazi rokonszenve a másik párton volt, a szerencsétlenek, a népszerűtlének, a sikertelenek részén.

Fishernének volt annyi tapasztalata, hogy nem egyedüli vendégeknak hívta meg Lilyt és Rosedalet. Corby Kate és még két-három férfi is eljöttek ebédre és Lily, megértve barátója

módszerének minden részletét, belátta, hogy azokat az alkalmakat, melyeket ez nyújt neki, el kell halasztani, a míg jobban nekibátorodott, hogy hasznukat vegye.

Egy esős novemberi napon, a mikor a levegőben ott kísért még a nyár és valami a tájék vonalaiban és az aranyos fényben, a melyben fürdöttek, arra a szeptemberi délutánra emlékeztette Bart kisasszonyt, a mikor Seldennel együtt járt Bellomont lankáin. Ez az emlék megragadt benne mai helyzetének ironikus ellentéte révén, hiszen Seldennel tett sétája egy olyan esemény előli öntudatlan menekülés volt, mint a milyet mostani kirándulása előidézni volt hivatva. Az elszántsága elég szilárd volt most. Látta, hogy a rehabilitálás egész hosszadalmas munkájának újra kell kezdődnie, és pedig jóval kedvezőtlenebb körülmények között, ha Bertának sikerül elrontani az ő barátságát Gormerekkel. Mert hogy az az újabb nagy barátkozás velük csak erre való volt, azt tisztán látta. Vágyát a hajlék és biztonság után fokozta a szenvedélyes kívánság, hogy diadalmaskodjék Bertán, a mint hogy csak a gazdagság és a túlszárnyalás diadalmaskodhatik rajta. Mint Rosedale felesége legalább egy sebezhetetlen frontot mutathatna elleniségének.

Ragaszkodnia kellett ehhez a gondolathoz, mint valami stimuláló szerhez, hogy eljátszhassa szerepét abban a jelenetben, mely felé Rosedale nagyon is nyíltan törekedett. A mint mellette ment, minden idegével visszariadva Rosedale modorától, de azt mondta magában, hogy a türelem az az ár, a melyet fizetnie kell fölötté való hatalmáért, igyekezett kiszámítani azt a pontot, a melyen az engedékenységnek ellenállással kell változnia s az ár, a melyet neki fizetnie kell, ép oly világos legyen előtte. De Rosedale önbizalma áthatatlannak látszott az ily célzások számára és Lilynek az az érzése volt, hogy valami keménység van modorának túlzott melegsége mögött.

Leültek kissé egy sziklára a szó mellett, a mikor Lily elvágta Rosedale a szenvedélyes körmondatát azzal, hogy feléje fordult tekintetének komoly bájosságával.

— Hiszek abban, a mit mond, Rosedale úr, — mondta nyugodtan — és kész vagyok önhöz nőül menni, a mikor kívánja.

Rosedale elpirulva haja tövéig, olyan visszarettenéssel fogadta ezt a kijelentést, hogy felugrott és szinte komikus zavartsággal állott előtte.

— Mert föltételezem, hogy ez az, a mit kíván, — folytatta Lily ugyanazon a nyugodt hangon. — És bár én nem egyezhettem bele abba, a mit ön mondott nekem azelőtt, most, hogy sokkal jobban ismertem már önt, kész vagyok az ön kezeire bízni boldogságomat.

Lily azzal a nemes egyenességgel beszélt, a melylyel hasonló alkalmakkor élni tudott és a mely olyan volt, mint egy erős fény sugar a helyzet gomolygó sötétségében. Fényénél Rosedale mintha megingott volna egy pillanatra. Aztán halkan elhelve magát, elővette arany cigaretta-tárczáját s kivett belőle egy aranyhegyű cigarettát. Egy darabig nézegette és aztán szólt:

— Édes Lily kisasszony, sajnálom, hogy egy kis félreértés van köztünk, — de ön érezette velem, hogy az udvarlásom annyira reménytelen, hogy igazán nem volt szándékom megújítani.

Lilynek fölpezsdült a vére a visszautasítás durvaságától, de elfojtotta haragjának első fellobbanását és méltóságos bájjal mondta:

— Csak önmagamattól kell vádolnom, ha azt a benyomást tettem önre, hogy akkori elhatározásom végeles volt.

Ez a feladat egy pillanatig zavarodott hallgatásba ejtette Rosedalet, míg Lily kezét nyugtatta neki és hangjában a szomorúság igen gyöngye pengésével mondta:

— Mielőtt elbucszunk egymástól, legalább meg akarom köszönni, hogy valamikor úgy gondolt reám.

Lily kezének érintése, tekintetének lágyága sebezhető pontját érintette Rosedalenek. A Lily finom megközelíthetlensége, az a távolság, a melyben az embereket tartani tudta a góg legesekélyebb nyoma nélkül, ez tette oly nagygon nehezeze Rosedalenek, hogy lemondjon róla.

AZ ÓNODI VÁR EGYIK BASTYÁJA.

— Miért beszél elbucuzásról? Nem lehetünk azért jó barátok? — mondta, nem eszrevéve el Lily kezét...

Lily nyugodtan elvonta a kezét.
— Hogy képzeli a jó barátságot? — felelt halvány mosollyal. — Hogy udvarol nekem a nélkül, hogy feleségül kérne?

Rosedale visszanyerte biztonságát.
— Hát, azt hiszem, olyasformán van. Nem tehetek róla, udvarolnom kell magának, azt hiszem, mindenki így van vele. De nőül nem kérem, a míg el tudom kerülni.
Lily még mindig mosolygott.

— Szeretem a nyíltságát, de attól tartok, a barátságunk aligha állhat fenn ily föltételek mellett.

Elfordult, mintegy jelezve, hogy csakugyan végső az elhatározása s Rosedale utána ment azzal a homályos érzéssel, hogy elvégre is Lily maradt fölül a játékban.

— Lily kisasszony, — kezdte rábeszélőn, de Lily úgy ment tovább, mintha nem hallotta volna. Rosedale néhány gyors lépéssel utólré és könyörgőleg érintette meg a karját.

— Lily kisasszony, ne siessen így el. Maga istentelen keményen bánik el az emberrel, de ha maga nem akarja megmondani az igazat, akkor nem látom be, miért ne engedhetné meg nekem is, hogy ugyanúgy tegyek.

Lily megállott egy pillanatra, fölhúzva szemöldökét, őszintén elhúzódva Rosedale érin-

tésétől, ámbar arra nem tett semmit, hogy a szavai elől kitérjen.

— Az volt a benyomásom, hogy maga úgy tett, a nélkül, hogy megvárta volna az engedélyemet.

— Hát mért ne hallgathatná meg az okaimat, hogy mért teszem? Egyikünk sem olyan zöld már, hogy egy kis őszinte beszéd megártana neki. Egészen bele vagyok bolondulva magába, ebben nincs semmi újság. Szerelmesebb vagyok, mint tavaly ilyenkor, de szembe kell nézmem azzal a ténnyel, hogy a helyzet megváltozott.

Lily tovább is ugyanazzal az ironikus nyugalommal állt vele szemben.

— Úgy érte, hogy most már nem vagyok annyira kíváncsi pár, mint a milyennek gondolt?

— Igen, így értem, — felelt Rosedale elszántan. — Nem akarok kitérni arra, a mi történt. Nem hiszem el azokat a meséket, a melyeket önről beszélnek, — nem is akarom őket elhinni. De azért megvannak és az, hogy én nem hiszem őket, nem változtat a helyzeten.

Lily elpirult a halántékáig, de végső szükségére visszatartotta ajkáról a választ s csak tovább is nyugodtan nézett szembe Rosedalelel.

— Hát az, hogy nem igazak, nem változtat a helyzeten?

Rosedale alkusz-szemének szilárd tekintetével hallgatta s ez alatt a tekintet alatt Lily

úgy érezte magát, mintha nem lenne egyéb, mint nagyon finom emberi áru.

— Azt hiszem, változtatna egy regényben, de a való életben, biztos vagyok benne, nem. Maga is ép oly jól tudja ezt, mint én; ha már igazat beszélünk, mondjuk ki az egész igazságot. Tavaly eszeveszettül kívántam elvenni magat, de maga rám sem akart nézni; az idén, nohát, már kezebbnek tűnik fel. Mi változott hát meg időközben? Mindössze a maga helyzete. Akkor maga azt hitte, jobban is járhat; most...

— Most maga járhat jobban, azt hiszi? — tört ki a szó ironikusabban Lilyből.

— Hát igen, egy szempontból tudniillik. Jókorá vesződségem volt az utóbbi években, hogy megteremtsem társadalmi állásomat. Akár-hogy is, lehet, hogy ez hóbot tétem, — mért szégyelném bevallani? — bejáratos akarok lenni a legjobb házakba és lépésről-lépésre el is fogom érni. De tudom azt, hogy a legkönnyebb mód, elidegeníteni a nekem való embereket, ha együtt látnak a nekem nem valókkal. Ez az oka, hogy el akarom kerülni a balfogásokat.

Bart kisasszony hallgatva állt előtte s hallgatása fejezhetett ki akár gúnyolódást, akár félig kedve ellen való tiszteletet Rosedale nyíltsága iránt, a ki egy pillanatnyi szünet után így folytatta:

— Hát így áll a dolog. Szerelmesebb vagyok magába, mint valaha, de ha most elvenném, tönkre volna téve minden, a mit sok évi fáradsággal szereztem.

Lily ezt olyan tekintettel fogadta, a melyből teljesen hiányzott a harag kifejezése. A társadalmi hazugságoknak az után a szövevénye után, a melyben oly sokáig mozgott, felfrissítő dolog volt az őszinte beszéd napfényén járni.

— Értem önt, — mondta. — Egy év előtt hasznára lettem volna, most pedig térhére lennék. Szeretem, hogy ezt olyan becsületesen megmondta.

Mosolyogva nyújtott neki kezét. Ennek a mozdulatnak ismét megvolt a zavaró hatása Rosedale vonalmára.

— Isten ugyse, maga ugyan nemes vad, — kiáltotta, s mikor Lily megint megindult, hirtelen kitért:

— Lily kisasszony, megálljon. Tudja, hogy én nem hiszem azokat a meséket, azt hiszem, valamennyit egy asszony találta ki, a ki nem habozott feláldozni önt a saját hasznának...

Lily hirtelen gőgös mozdulattal fordult el; könnyebb volt elviselni Rosedale szemtelenségét, mint sajnálatát.

— Nagyon kedves, de azt hiszem, nincs értelme, hogy tovább vitatkozzunk erről a tárgyról.

Rosedalének veleszületett érzéketlensége a cselzások iránt, könnyűvé tette félretolni az ilyen ellenállást.

— Én nem akarok vitatkozni semmiről, csak

AZ ÓNODI ORSZÁGGYŰLÉS EMLÉKOSZLOPA.

AZ ÓNODI VÁR ROMJAI.

tiszta helyzetet akarok maga elé állítani, — mondta megátalkodottan.

Lily akarata ellenére megállott, visszatartotta az, hogy Rosedale tekintetében és hangjában valami új szándékot vett észre. Rosedale pedig folytatta, erősen reá szögezve szemét:

— Csak azt esodálom, hogy maga oly sokáig várt, hogy leszámoljon azzal az asszonnyal, holott pedig kezében volt rá a hatalom.

Lily szótlan maradt a esodálkozás döbbenete alatt, melyet ezek a szavak előidézték és Rosedale egy lépéssel közelebb ment hozzá s halk hangon kérdezte:

— Mért nem használja fel azokat a leveleket, melyeket tavaly vásárolt?

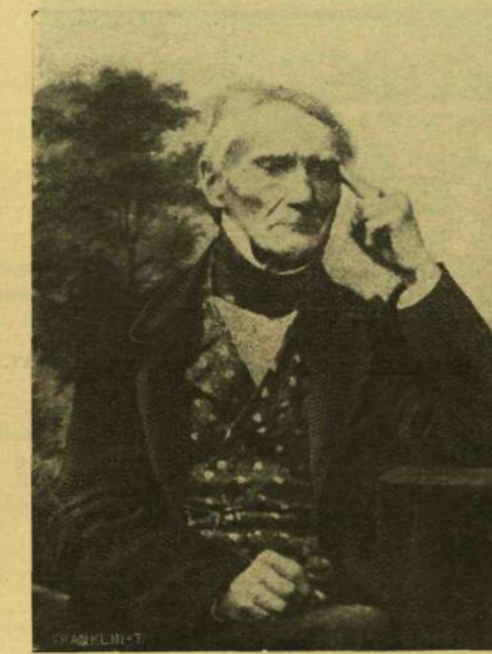
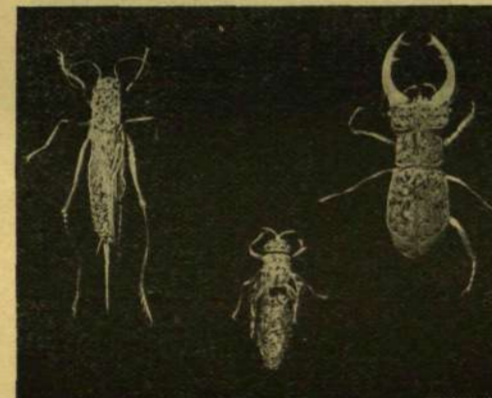
Lilynek előlotta a szava ennek a kérdésnek a váratlanságától. Az előbbi szavakból egy Dorset fölötti állítólagos hatalmára való cselzésre következtetett. De most meglepetésében, hogy Rosedale tudja a levelek titkát, egy pillanatra nem tudta, mire akarja ez fölhasználni ebbeli jólérsülttségét.

Lily önuralmának elvesztése időt engedett Rosedalenak, hogy tovább folytassa ezt a tárgyat.

— Láthatja, hogy tudom, hogy áll ön, —

NAPOLEON SZOBRA.

Egykoru fénykép után.
LIBAY SÁMUEL.

ROVAROK.

FERENCZ CSÁSZÁR SZOBRA.

LIBAY SÁMUEL EZÜST DRÓTBÓL KÉSZÍTETT MŰVEL.

folytatta. — Tudom, mily teljesen hatalmában van önnök az az asszony. Ez úgy hangzik, mint a szinpadai beszéd, ugy-e? De nagyon sok igazság van azokban az ócska darabokban és én azt hiszem, nem azért vette meg azokat a leveleket, mert autogramokat gyűjt.

Lily csak nézett rá, mind nagyobb elképedéssel.

— Csodálkozok, hogy miképp jutottam a nyomára? — folytatta, büszke tekintettel felelve Lily tekintetére. — Talán elfelejtette, hogy én vagyok a Benedick-ház tulajdonosa, de hát ezzel most ne törődjek. Jól értesültnek lenni nagyon hasznos adomány az üzletben és én egyszerűen kiterjesztettem a magánügyeimre is. Mert tudja, ez részben az én ügyem is, vagy legalább csak magától függ, hogy azzá is legyen. Nézzünk egyenesen a szemébe a helyzetnek. Dorsetné olyan okokból, melyekre nem kell kitérnünk, csúnya csinyt követett el önnel szemben a múlt tavasszal. Mindenki tudja, hogy Dorsetné kicsoda, és a legjobb barátai sem himének az esküjének sem, ha az ő saját érdekeiről van szó, de hát sokkal könnyebb követni őt, mint szembeszállni vele és magát egyszerűen feláldozták az emberek a maguk lustaságának és önzésének. Nem helyesen állapítottam meg az esetet? Hát némelyek azt mondják, önnök a legügyesebb felelet van a keze ügyében: hogy Dorset György elvenné

vel világítva meg az eszméjét, a ki nem kételkedik a maga igazában, Lily úgy érezte, hogy a megbotráncolás megfagy ajkán s hogy ő erősen meg van fogva Rosedale érvelésének pántjaiban. Nem volt ideje esodálkozni azon, hogy miképp tudta meg Rosedale a levelek titkát: az egész világ elsötétedett előtte, csak a levelek fölhasználására vonatkozó ajánlat világított benne. S az első pillanat múlva nem az ötlet szörnyüségét tartotta Lilyt megigézte, Rosedale akaratának alávetve, inkább rejtett rokonsága az ő legbensőbb vágyakozásával. Rosedale elvinné őt akár másnap, ha visszazerezné Dorset Berta barátságát s a barátság s megújulását meg kellene előznie mindazon dolgok visszavonásának, a melyek a megszakadását okozták. Ehhez pedig nem kellene egyéb, mint hogy Bertának szeme elé állítsa a lappangó fenyegetést, a mely abban a kis csomagban rejlik, mely oly esodálatosan került az ő kezébe...

Rosedale, mintha Lily hallgatásából nemcsak a tervébe való fokozatos beleegezést olvasta volna ki, hanem veszedelmesen messzemenő felfogását is azoknak az előnyöknek, melyeket e terv igért, mert a míg Lily tovább is szó nélkül állott előtte, hirtelen visszatérve önmagára, fölkiáltott:

— Látja, mily egyszerű a dolog, ugy-e? Ne vezesse félre az, hogy olyan egyszerű. Mert könnyű megijeszteni Dorset Bertát, de hogy

tudja majd ijedségben tartani? Azzal, ha ki tudja mutatni, hogy ép oly erős, mint ő. A világ minden levele nem elég erre mostani helyzetében, de jó erős háttérrel maga mögött elérheti, a mit épen akar. Ez az én részem az ügyben, ez az, a mit én ajánlok önnök. Nélkül nem tudja keresztülhajtani, erre ne is gondoljon. Hat hónap múlva ismét ott lesz, régi gondoljai között, vagy talán még rosszabbak közt is, pedig itt vagyok én, készen, hogy megszábadítsam tőlük akár holnap is, ha úgy tetszik. Mit szól hozzá, Lily kisasszony?

Ezek a szavak s az a mozdulat, a mely követte őket, fölríasztották Lily akaratának révület-szerű lenyűgözöttségéből, a melybe észrevétlenül beleesett. Visszahúzódott és olyan hangon, a mely az ő fölében is meglepetésszerűen hangzott, így szólt:

— Téved, — tökéletesen téved, — a tényekben ép úgy, mint a következtetésekben, melyeket belőlük levon.

Rosedale rábámúlt egy pillanatra, meghökkenve a hirtelen fordulattól egész más irányba, mint a melybe Lily vezetetni látszott magát.

— De hát mit jelentesen ez? Azt hittem, értjük egymást! — kiáltott fel s mikor Lily ezt rebegette:

— Ah, hiszen épen most értjük!
Hirtelen kitérő heveséssel pattant fel.
— Úgy látszik, azért, mert a levelek neki

szólnak, mi? No hát, vigyen el az ördög, ha tudom, mivel hálálta meg ő azt magának!
(Folytatása következik.)

LIBAY SÁMUEL A DRÓTMŰVÉSZ.

Az Iparművészeti Múzeum magyar termében két szobormű van kiállítva, csupa hajszál meg ezérnévönységű ezüst-drótból. Mikor a somogyi paraszt Szent-Istvánkor meglátta, azt vetette rá:

— Az istenfáját! Ezt is rabi embőr csinálta. Szerinte a ki Illavny vagy Vácson ült, az tanulhatta csak meg a türelmet az ilyen «miviszethez». A hálátlan utód ezzel ugyancsak rövid itéletet mondott a fáradságos műről.

Pedig Libay uram a múlt század derekán szentül meg volt győződve, hogy ez alkotásokkal nemesak a maga, hanem a hazája dicsőségét is öregbíti. Rá kell tekinteni beretvált tisztességére, konok önértet sugárzik le róla. Még újját is akként illeszti homlokához, mint egy kiérdemesült diplomata. Ilyen büszkeség szokott előmleni az emberen a jól teljesített munka után. A háromsoros Biedermayer-nyakkendő övezte föben ott motoszkált a hírnévre pályázó életprogram, a mely szerint német szorgalomnak és magyar ötletnek egyesítésével valami igazi nagyt lehetne csinálni. Olyant, a mely

BÁRÓ BECK OSZTRÁK MINISZTERELNÖK BEJELENTI A BÉCSI REICHSRATBAN A KIEGYEZÉSI JAVASLATOKAT.

hivatott őrizője lesz akár még a fejedelmek is.

Libay 1781-ben született Modorban. Jelentős körülmény sorsában az iparúzó Pozsony közelsége. Modortól Pozsony csak egy lépés. De ezt a lépést a régi nemesi család sarja nehezen tette meg; talán meg se tette volna, ha a szegénység nem úzi. Samu beállott ötvös-apródnak. Megjegyzendő, hogy az ötvösség akkor még a «szabadművészetek» legelsője vala. A nemes úri hamar beleszokott az apró illők és kis pörlyök világába. Becsületes szorgalomra és utólréhetetlen ügyességre tett szert. A vándorévek után pedig, mint mester, Besztercebányán telepedett le, a hol virágzó ötvös-műhelye a legkeresettebb lón az egész országban. Gyönyörű kelyheket, diszserlegeit csak úgy kapkodták. Ezel természetesen megjött az anyagi jólét is.

No, több sem kellett Libaynak! Mihelyest pénzt érzett az erszényben, azonnal megdagadt a nagyravágása is. Jó módjában azon jártatta esztét, hogy miként csinálhatna olyant, a minőt még senki előtte. Így jutott a filigránból, ezüst-drótból készített szobrok gondolatára. Első ilyenemű alkotása Ferenc király képe volt. 13 márka szinezüstből készült, a melyen húst, szőrmét, ruházatot, czimereket, érdemjeleket, gombot, nyakkendőt és egyáltalán mindent egyenlő gondossággal formált ki a maga húzta drótból. Az egész áttört mívű brüsszeli csipkének látszik. Az életnagyságú alak fején lévő babérszörny nagyobbik levelei a király éveinek számát, a kisebbek pedig a hónapokat jelzik; szóval minden dísz még külön is jelent valamit. 1845-ben Bécsbe vitte a szobrot Libay. Az emésztően gondos munka megtette hatását. A publikumnak nagyon tetszett. Valaki 4000 dukátot ígért érte. Ferenc király meg ajándékokkal halmozta el a művészt, tréfásan ugyan megjegyezte:

— Kedves Libay, maga úgy ábrázol minket, mintha a koporsóban a férgek összerágtak volna.

Budapesten most is élő leányai még emlékeznek egy brilliáns tőre, a melyet ez alkalommal kapott a többi közt. Ugyancsak ezért a műveért úgy a pesti, mint a bécsi ötvöscséh disztárgyává választotta.*

Libay ezek után azt hitte, hogy nem a kuriozitásnak, hanem a művészetnek köszönheti a sikert. A mint a király szobrával eleget tett a loyaltásnak, utána mindjárt ifjú korának tüneményes hőse felé fordult figyelme. Fokozott szorgalommal egy Napoleon-szoborba kezdett. Az Európa-tíró hadvezér álló figurában készült s a háromszög-kalapjától a sarkantyús czizmájáig szintén csupa ezüst drótból. Megvan rajta minden, a mit egy Napoleon-szobortól akkoriban kívántak: spádé, vállbojt, karba tett kéz, sőt merengő tekintet is.

* Ez adatok Radisics Jenő miniszteri tanácsos igazgatótól valók.

A nem reális alapokra fektetett művészkedés bukásának csaknem előre kiszámíthatólag be kellett következnie.

Gróf Szechenyi László, Vanderbilt Gladys vőlegénye.

Persze mi most meg tudjuk ítélni, akárminő kegyelettel állunk is meg az Iparművészeti Múzeumban őrzött alkotások előtt, hogy az

VANDERBILT GLADYS ANYJÁVAL.

anyag ilyenemű feldolgozása természetszerűleg békába veri a művészi fantáziát. Az aprólékos drótok szövődése elfátyolozza a tiszta látást. A szobrászati alkotás megszűnik öncélz lenni, mert nem az a legfontosabb benne, hogy valakit ábrázol. A részletek díszítő karakterének kedvéért feláldozódik a portraínál megkívánható természetűség. És a mű megfogalmazásakor a technikai alkalmazkodásnak már befolyásolni kellett a mestert.

De a besztercebányai műteremben erre még sokáig nem, — talán sohasem eszméltek. 84 éves kort ért meg Libay, de azon az alkotáson, melybe egy fél élet munkásságát ölte, csak halála előtt néhány évvel tudott túladni. S akkor is hogy! Enyhítették szomorú napjait a kiránduló szilvási fürdővendégek, a kik, mint valami különlegességnek jártak a csodájára. Mindenki bámulta azt az embert, a kinek akkora munkaszeretete volt, mint egy középkori barátnak. Az áradó dicséretnek azonban nélkülöztek a helyes alapot; a mi az ötvösművészet keretén belül jó lett volna, az nyílt lett a szobrászatban. Libay a maga különleges szorgalmával és szakértelmével egy egész kincstárra való ötvösművet hozhatott volna létre, de ő mindenáron szobrokat akart csinálni. Néhány japáni izű állat studiuma is maradt e nemből. Az Iparművészeti Múzeumban őrzött szőcskéi, szarvas- és cserebogarai szokatlanul jellemző naturalizmussal vannak kiformálva.

Feltartózatlanul rávirradtak az öreg mesterre a nélkülözések napjai. A városok ugyan Besztercebánya tanácsának kezdeményezésére mozgalmat indítottak 1864-ben, hogy 4000 forintért megvegyék Napoleont.

Azonban két év alatt alig 1200 forint gyűlt egybe. A dicsőség utáni vágy még ekkor sem hamvadt ki Libay szívében, átadta alkotását már tetemes engedménnyel (pedig a nyers ezüst magának 700 forintjába került). Csak azt kötötte ki, hogy műve a múzeumban helyeztesse el. Szobraitól reszkető kezekkel vett búcsút a megörnyedt aggyasztán, úgy szerette azokat, mint véréből való véreit. És most ott állnak csakugyan, a kiváló tudásnak és szorgalomnak e különös példái, az Iparművészeti Múzeum magyar termében, hirdetőn Libay Sámuelnek, a drótalakítás Napoleonjának s a filigrán művészet királyának emléket. Úgy, a mint ő azt ép kívánta...

Czakó Elemér.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Petőfi. A legnehezebb írói feladatok egyike, melyeket a magyar irodalomtörténet nyújthat, Petőfi költői és emberi egyéniségét úgy megfogni, hogy étellel és igazsággal tele kép kerüljön ki belőle. Egy költőnek életét sem ismerjük annyira részletesen, egyről sem maradt fenn annyi följegyzés, mint ő róla, de annyi bennük a belső és külső

ellenmondás, az utólagosan emlékezők majd mind annyira hatás alatt állottak Petőfi halála után keletkezett órási nimbuszának, hogy csak a legbiztosabb kritika tud följegyzéseik közt eligazodni. Az életirót az a veszedelem fenyegeti, hogy vagy groteszk alakot csinál a költőből, vagy pedig élettelen, szinpadias opera-hóst. Az előbbi hibába esett annak idején Zilahy Károly, az utóbbiba az életrajzrók csaknem mind. Jelentékenyen megkönnyítette ugyan e feladatot Ferenczy Zoltán a maga nagy és példás lelkiismeretességgel készült Petőfi-életrajzával, de ő vállalt feladatahoz képest csak a külső Petőfit írta meg, élete fordulatait és eseményeit, a nehezebb dologra, Petőfi egyéniségének kifejtésére nem vállalkozott. Most Barabás Abel kísérel meg e nehéz probléma megoldását egy vas-kötetben, a mely kétségtelenül szorgalmas búvárkölés és nagy lelkesedés eredménye. Nagy apparátussal fog neki a tárgynak, kissé fölöslegesen messziről indul neki, hogy megközelítse Petőfit. A magyar nemzet őstörténetén kezd, a honfoglaláson, innen indulva fejt ki a magyarság jellemét, hogy aztán Petőfit mint e jellem kifejezőjét állíthassa be. Az ilyen fejtegetések mindig nagyon kényesek; a magyar nemzet ősi jelleméről oly kevés pozitívumot tudunk, hogy pontos képét megrajzolni semmiképp sem bírjuk, önkényes föltevésekbe vagy szintelen általánosságokba kell bele-mennünk, hogy legalább valami fogalmat nyerhesünk róla. Barabás ebbeli fejtegetéseiben is több a líra, mint a pozitív, tudományos megállapítás.

Egy angol mérőföldes síkfutás.

hessen vele: külön tárgyalja Petőfi életét és egyéniségét, holott ez a kettő senkinél sem választható el, legkevésbé Petőfinél. Eljárásának aztán a baja,

ismételni az életrajzban már elmondottakat. Innen ered aztán a könyv sok ismétlése s talán ennek tulajdonítható bőbeszédűsége is. Mindez azonban

Diszkoszvetés.

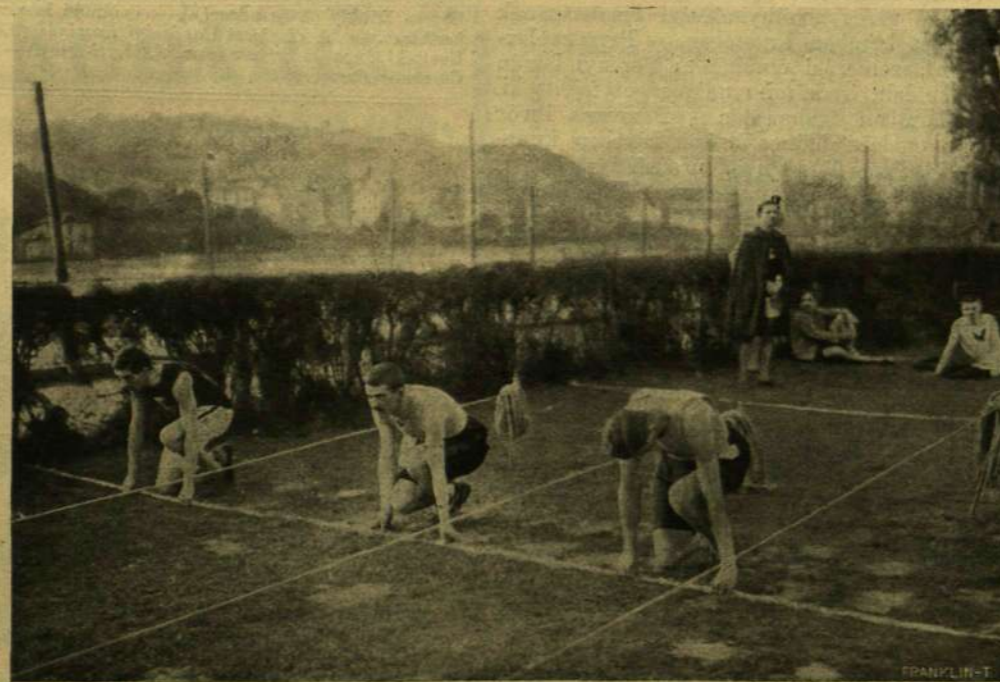
Súlydobás.

Sokkal biztosabb talajon mozog, a mikor magáról Petőfiről szól. Teljesen megbirkózni a tárggyal nem tudott, szét kellett darabolnia, hogy végez-

hogy a költő életéről szóló részbe minduntalan belejatszanak az egyéniségről szóló fejtegetések s viszont az egyéniségről szólván nem egyszer kell

nem rontja le a könyv jelentékeny érdemét és értékét. Ily munkára kivált a nagyközönségnek és az ifjuságnak már régóta szüksége van, — a mint hogy ez az első nagyobb arányú kísérlet Petőfi jellemképeinek megrajzolására. Barabás sok temperamentummal dolgozott, nagyon lelkesedik Petőfiért, nagy erőfeszítéssel igyekszik behatolni egyénisége és költészeté mélységeibe s ez nem egy vonásnál sikerül is neki. Az életrajz tömérdek adata közül helyes érzéssel választja ki azt, a mi lényeges, a költő megértéséhez szükséges s az ellentétes vagy elágazó vélemények között megtalálja azt, a mely a tényeknek leginkább megfelel. Petőfi és Szendrey Julia szerelmének keletkezését és szövődését például sok találó vonással festi meg, elevenen állítja elénk s igen ügyesen használja fel Julia naplóját és levelezését, — bár nem veszi észre, hogy csak módjával lehet rájuk építeni, mert meg kellene előbb állapítani, mennyi bennük az élet és mennyi a romantikus divatú irodalom. Igyekszik a költő jellemét lehetőleg minden oldalról megvilágítani, ezért külön tárgyalja főbb jellemző vonásait, vagy — a hogy ő mondja — egyénisége egyes rétegeit. Stijle kissé nyugtalan, frazeológiája nem mindig találó, de általában könnyedén, világosan s többnyire vonzóan is szól, a mi bizonyára elő fogja mozdítani munkája népszerűségét a közönség körében. Maga elé kitűzött célját, hogy az átlagos művelt olvasónak Petőfiről való ismereteit megalapozza, kibővítsé s hogy költészetének élvezetét öntudatosabbá tegye, a fődolgozatban előri s ezért munkája elismerést érdemel és hasznos szolgálásokat tehet.

Ányos Pál versei. A «Kalapos király» egykor híres és sokat emlegetett költőjének munkásságát eddig nem ismerhettük a maga egészében, mert műveinek nagy része s köztük nem egy jelentékeny, kiadatlanok voltak, a mi pedig megjelent belőlük nyomtatásban, nagyon nehezen volt hozzáférhető.

Start a síkfutásra.

A MAGYAR ATHLETIKAI KLUB OKTÓBER 6-IKI NEMZETKÖZI VIADALÁRÓL, A MARGITSZIGETEN.

TERDY GÁBORNÉ, szül. Kohl Paula, miniszteri tanácsos özvegye 78 éves korában Budapesten. — RORTER MÓRNÉ, szül. Epstein Francziska Budapesten.

Szerkesztői üzenetek.

Utczán. A villanylámpák stb. (Kecskemét). Az „Utczán” ezimut közölni lehetne, de a középső strófáját egészen át kellene dolgozni, mert így sok laposság van benne. Próbálja meg.

Memento. Szavaltat darabnak valami bazafias ünnepre megírja, de nekünk nem való, mert retorikával leplezi az igazi lendület hiányát.

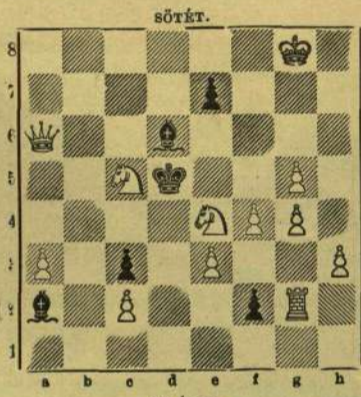
Tisza. Hosszadalmasan van írva, nagyon érzik rajta a Tompa népmondának hatása s különben is ez a műforma ma már elavult, egy múlt izlésből fakadt, tehát a múlté. Egy nagy költő új életre tudná kelteni, de így, a hogy ez meg van írva, aligha keltené érdeklődést.

Kis emberek. (Szilva György. Évike.) Őszinte szívvel fordult hozzánk, a mi arra kötelez, hogy hasonló őszinteséggel válaszoljunk. Az elbeszélések bizony meglehetősen kezdetlegesen, naivnak, nem lehetnek velük ma, a mikor az olvasók igényei nagyon kényesek, sikerre számítani. Előbb kellene az élet dolgait meglátni, művészeiben megrajzolni és mélyebben gondolkodni felőlük. Azt hisszük, inkább a javára cselekszünk, ha ezt nyitlan megmondjuk most, mintha csupa kiméletből olyan reményekkel álltatók, melyeknek csak csalódás lehetne a vége.

SAKKJÁTÉK.

2560. számú feladvány Pradignat Emilől.

(A „Revue d' Echecs” feladvány versenyén az I. díjat nyerte.)

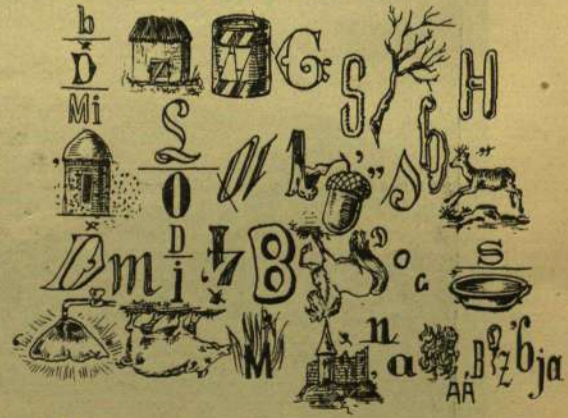
Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2542. sz. feladvány megfejtése dr. Gold Samutól.

Table with chess solutions. Columns: Világos, Sötét, Világos, Sötét. Rows: 1. Vh2-h3, He8-d6, 2. Vh3-e3, Ke5-c6, 3. He8-e7 matt. 2. Vh3-d7, He8-d6, 3. Vd7-d6+ matt. 3. Fe3-f3, Fe3-d5, 3. Vf5-d5+ matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A „Budapesti Sakk-kör”. — A „Budapesti III. ker. Sakk-kör”. — Ludányi Antal. — Wychogrod Pál. — Beer Már. — Gottlieb István (Budapest). — Németh Péter (Csenger). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lipótvar). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A „Győri Sakk-kör”. — Székely Jenő. — Mészey József (Győr). — A „Zborói Társaság”. — A „Kalocsa-i Katolikus Kör”. — Veörös Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Budaörs-újak). — A „Duna-öbölvidéki Egyetemesi kör”. — (Dunaöbölvidék). — Ereses Mihály (Biharudvari). — Geolnóki István (Hajdúhadháza). — A „Leitici Gazdasági Kaszinó (Leititz). — Lustyik János és Szivák János (Alberti-Ira). — „Csengeri Kaszinó” (Csenger).

KÉPTALÁNY.

A 39-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Sokan azt gondolták, hogy Magyarország volt, én azt szeretem hinni, hogy lesz.

Felolvasó szerkesztő: Holtz Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

A MAGYAR ATHLETIKAI KLUB NEMZETKÖZI VIADALÁRÓL. — Magas ugrás.

Most Császár Elemér kiadta a Pálos-rendi elégia-költő összes verseit, nagyon gondos kutatáson alapuló kritikai kiadásban, a mely teljes képét adja Anyos egész szellemének és munkásságának. Érdekes ebbe a könyvbe belenézni annak is, a ki nem szakbéli irodalom-tudós, mert akár-hogy elavult a hang, a nyelv, a melyben Anyos énekelt, akár-mennyire idegen a mai kor lelkétől az az érzés, melyet a maga néha dadogó, néha azonban meglepő erővel lendülő formában kifejezni igyekezett, — lépten-nyomon észreveszük, hogy mégis csak költő volt, avatag beszéle mögött mély érzésű emberi szív dobban fel nem eg-szer ma is s a maga nyelvén igyekezett a maga eszméit kifejezni. Ha egyebek nem, mindenesetre becses dokumentumai ezek a versek annak az erőfeszítésnek, melylyel a XVIII. század második fele óta a magyar szellem a maga költői kifejeződéését kereste; ezen kívül pedig jókora mennyiségű kortörténeti adalék is van azokban a versekben, a melyekben Anyos a maga korának politikai és hazafői közhangulatát fejezte ki. Császár Elemér tartalmas, sok tekintetben új s eddigi tudomásunkat lényegesen megváltoztató adatokon épülő bevezetést irt Anyosról a kötet elé.

Uj könyvek.

Petőfi. Irta Barabás Ábel. Budapest, Franklin-Társulat; ára 4 korona, diszkóban 6 korona. Anyos Pál versei. Sajtó alá rendezte és előszóval ellátta Dr. Császár Elemér. Budapest, Franklin-Társulat (Régi Magyar Könyvtár); ára 4.50 korona. Az etikai megismerés természete. Irta Pauler Ákos. Budapest, Franklin-Társulat; ára 4 korona. Versek. Irta Valéria. Budapest, Hornyánszky Viktor nyomdája.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a legközelebbi napokban: Szécsiszigeti THALY EMIL, a Duna Gőzhajós Társaság magyarországi képviselője és a mohács-pécsi vasút üzletigazgatója Budapesten. Az elhunyt jeles munkása volt a magyar közlekedésügyi fejlesztésnek. — Szász István, Pócsmegeyer-Leányfalva pestmegyei közép-éremes református lelképítője, 72 éves korában Leányfalván, 47 évet töltött egyháznak szolgálatában, buzgó ápolólván ezen egész idő alatt jövevény lelkiéletét és a más felekezetekkel való jóegyetértést, melyre egész életével adott jó példát. Folyó hó 22-én helyezett örök nyugalomra hivelnek, rokonainak és tisztelőinek mély részvétele mellett. A gyászszertartást Kontra Imre tótfalusi, Vargha László alsónemzedi és Veörös Jenő pócsmegeyeri református lelkészek vezették. — Kányóczy, a budapesti rabkiképző intézet tanára, 54 éves korában. Az elhunyt tudós a politikai színterén elsősorú tekintély volt, csaknem 30 évig működött a tanári pályán. — LANG HENRIK 48-as honvéd 80 éves korában Budapesten. — Kuvácsy József, nyug. római katolikus iskolai tanító, az 1848-49-iki szabadságharcban volt honvéddandárny, 80 éves korában Kézsmárkon. — GOLL JÁNOS nyug. székelyfővárosi tanár, zeneszerző, 65 éves korában Budapesten. Az elhunyt főleg az énekekkel foglalkozott és kiváló ének-pedagógus volt. — Vinnai és drávezi DRÁVEZKY BÉTA nyug. főszolgabíró, érdeklődő földbírtokos 72 éves korában Székely-újakon. — MAXER JÓZSEF királyi tanácsos, ügyvéd, a brassói római katolikus egyház főgondnoka, Brassó vármegye és város törvényhatósági bizottságának tagja 94 éves korában Brassóban. — PATZNER ISTVÁN esperes, szentszéki ülnök, a ki Perényi István néven sokoldalú irodalmi munkásságot fejtett ki, 47 éves korában Budapesten. — BENDINER LIPÓT fővárosi nyomdatulajdonos 71 éves korában Budapesten. — Id. PAJOR TAMÁS nyug. uradalmi gazdasítást 68 éves korában Ungváron. — Szigeti Kósa MIKLÓS nyug. uradalmi tisztartó 62 éves korában Cirkvenicában. — BENEYEL György, az Első Magyar Iparbank nyug. pénztáros 55 éves korában Budapesten. — WORBESZ GYULA kereskedő 42 éves korában Budapesten. — TORÓK MIKLÓS nyug. gazdasítást 83 éves korában Aranyáson. — Id. GÁJARI-KUCHINKA GYULA nagybirtokos, Nógrád vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, 64 éves korában Podrecsány községben. — B'ATON VENCZEL nyug. királyi főmérnök, 76 éves korában Budapesten. — DUNAY FERENCZ királyi tanácsos, nyug. tankerületi főigazgató, 75 éves korában Besztercebányán. — SREBETIN PÁL jogszigorló 27 éves korában Kőveskállya községben. — Kiss ANPÁD m. kir. állatorvos-gyakornok 27 éves korában Budapesten. — ÖZV. SOLYMOSY LÁSZLÓNÉ báróné 64 éves korában Nagy-Lozson. — ÖZV. nemesdedi STEPHAN PÁLNE, szül. miskei és monostori Thassy Mária 78 éves korában Gomba községben. — KOPASZ FERENCZNE, szül. eörményesi és karánsebesi Fiáth Bianka, 67-ik évében meghalt Törökbecsén. — ÖZV. SCHÖNWIETZKY ANDRÁSNE életének 74 esztendőjében Temesváron. — ÖZV. BERÉNYI JAKABNE, szül. Kuttner Leona 67 éves korában Budapesten. — Saápi és mezőpeterdi Pe-

Külön termék és páholycok családok és nagyobb társaságok részére. Uj billiardok, tiszta fajborok, izletes ételek. — A kávéházban minden vasárnap és ünnepnapon katoná zene. — Színház után friss vacsora.

Katona Géza Éttermei „Klotild” kávéháza IV., Váci-utca 38. sz. — A kávéházban minden vasárnap és ünnepnapon katoná zene. — Színház után friss vacsora.

Messaline Radium Louise Taffet és „Henneberg-selyem” 60 kr.-tól feljebb, bérmentve és vámmentesen. Mima postaföldmivel. Megrendelések bármely nyelven intézendők: 11990 an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

Kufeke gyermeknek és felnőtök részére. A hel- és külföld legelőtekin-télyi ajánlják a kufeke-féle gyermeklisztet mint legjobb lápszert hányásos hasmenésnél, hasmenésnél, béluhurtnál stb. «A csecsemő» című tá-mulmányos füzet ingyen kap-ható az árusítóhelyeken, vagy Kufeke R.-nél, Wien, I.

HA FÁJ A FEJE, ne tévoldázz, hanem használj azonnal Beretrás-féle MIGRAIN-Pasztillát! Minden gyöngy-észertár-ban és drog-riában kapható. mely 5 perc alatt mindenféle term-esztől ideges fejfájást, még ha krónikus is, megszüntet. Földünk minden oldalig ismeret. Hatása bámulatos, még a leghevesebb fejtájmál is. 12290 Főrak-tár: Beretrás Tamás Kispeszt, Rákóczi-utca 6. Ingyen postal szállítást 3 doboz rendelésnél.

12405 Csajon néha nyitott Maggi-féle levesbe. Készíti MAGGI GYULA és TARSÁ, Iroda Wien IV/L. Gyár Bregenz

MARGIT GYÓGY-FORRÁS („Margittelen” Beregmeje) gyomor, belek, húgyútyog s különösen a légzőszervek hurutos bántalmáinál igen jó hatású még akkor is, ha vérzéses esete forog fenn. Megrendelhető: Édeskúty L.-nél Budapesten és a forrás kezelőségénél Munkácsán. 12096

12438 TÖRLEY TALISMAN

„AGRÁRIA” kukoriczaszartépjó gép. Ásványi szabadsalom. Bővebb telvilágosítást a takarmányozási eljárás-ról készséggel nyújtunk. 12176 Levélcozim: AGRÁRIA Budapest Váci-út 2. sz.

Halottak napjára. Színes mécsopoharak, darabja gyertyával együtt 22 fillér. Színes velencei üvegyolyók fehér, kék, zöld és sárga színben darabja 44 fillér, vörös színben darabja 60 fillér. Velencei üvegyolyókhoz való gyertyák darabja 8 fillér. Sirra alkalmazható plébe öntött gyertyák darabja 8 fillér. Színes bengál-fáklyák, vörös, fehér, zöld színben fél mé-teres, darabja 1 K 80 L, 1 méteres magyában 3 K 60 L. Flambók, darabja 3 korona. — Kaphatók: Emmerling Adolf tüzijáték, lampion és fátyla gyárosnál Budapest, IV. ker., Gróf Károlyi-utca 26. szám. Telefon 639. 12510

CALIFIG Kiváló háziszor. Kollomes és hatáscs has-hajtó-szer. Megvárható, kipróbált és enyhe. A „Callifig” néven általánosan ismert kaliforniai fügeszörp gyomor-bántalmak, emésztési zav-arok, ezek utóbagja, u. m. hátfájás, bevont nyelv, fejfájás és gyomorégés ellen. Iza kel-lemes, hatása enyhe és mégis biztos. Tisztítja az emésztési szerveket, miáltal az emésztés rendes lesz, fokozza az étvágyat és megóvja az egész-séget. 12496 A „Callifig” ugy gyermekeknek, mint felnötök-nek egyaránt kitünő szolgálatot tesz. Minden gyógyszerárban kapható. Egy nagy üveg ára 3.—K, kis üveg ára 2.—K. Főrak-tár: Török József gyógyszerárta Budapest, VI., Király-utca 12.

Ön tudni akarja, hogyan csinálom, hogy a meghűlések nálam sohasem törnek ki igazán? Nincs egyszerűbb dolog: hűsz év óta használom mind-ig a Fay-féle valódi sodeni pasztilákat, és pedig nem-csak akkor, ha tényleg nem vagyok rendben, de teljes egészégnél is. A Fay-féle valódi sodeni pasztilák bril-lánsan megóvnak; kis lehangoltság, elnyálkásodás a dohánysz után, egy kis rekedtség mindig előfordul és akkor az én kedves valódi Fay-féle sodeni pasztiláim nélkülözhetetlenek. Tessék csak egyszer próbát ten-nyelők. — doboza csak 1 K 25 fill. és mindenütt kap-ható. Azonban óvakodjunk utánaotkólók és kérjünk mindig valódi Fay-féle sodeni. — Főrak-tár Budapest: Dr. Egger Leó és Egger J. VI., Váci-körút 17, Kochmeister Frigyes utóda V., Hóid-u. 8, Thalhammer és Seitz V., Zrínyi-u. 3, Török József VI., Király-u. 12. 12448

12452 RÉTHY BELA GYÓGYSZERÉSZ PÉMETEFÜZKORKA BÉKÉSCSABÁN ÁRA 60 fillér.

Vesszőparipa-liliomtejszappan. Bergmann és Társa cégtől, Dresden és Tes-schen E/m. a naponta békezők elismerő levelek bizonyosága szerint most és a jövőben is a leg-hatásosabb szappan marad az összes gyógyszerap-patok között, szeplő ellen, valamint gyöngye, puha bőr és rózsás arccsinn elnyelésére és megtartá-sára. Darabja 80 fillérről kapható minden gyógy-szerárban és drogueriában, illatszert- és fodrász-üzletben. 12142

Serravallo CHINA-BOR VASSAL. Hygienikus kiállítás 1906 Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára. ztvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. Kínáló 2. 3000-nél több orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárban filleres üvegekben 4 K 2.00, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Vásároljon svájci selymet! Kérjen 10 filleres levelezőlapon mintákat feketében, vagy fehér színben 1.15 koronától 18 koronáig méterenként. Különleges-ség: Selyemkellék társasági, menyasszonyi, ball és utcai ruhákra, valamint blúzokra és blézere stb. — Mi csak föld-kezeskedtet selyemszövetet adunk el direkt márdm-teleknek vám- és portmentesen a lakásba szállítva. SCHWEIZER & Co., Luzern U/23. (Svájcz.) Selyemszövet-kivitel. Kir. udv. szállító. 12293

Ne vásároljunk külföldön! A karácsonya ragyogó ékesség! Olcsóbb és jobb, mint a külföldi utazatok. „Gloria angyalharangocskák” (1898. t.-e. é. törv. véde. Kizárólag PLOKI és HAAS.) — Fényár kö-zepett ragyogva a ka-rácsony közeledtét hirdetik. Tündéres ényével barag yojia az egész karácsonyot. A 3 gyertya meglé-zől a felső körök for-gásba jön s a róla le-szűngő patent kalapá-csok az acélharangok-hoz verődve, egy-szere többféle igen kellemes tiszta össz-hangot hallatnak. — Így a fényár közepe-tt ragyogva, a szent já-szólhoz vonuló nyaj esengőre emlékez-tetve a betlehemi éj varázsló erejével ál-banba ejt nemmárk-és gyermekeinket. — A kályhára állítra is kitünően működik. A Ploki és Haas-féle „Gloria angyalharangocska” 44 arérs kéregdobozban, hasz-nálati utastással 75 kr. November 10-ig elővásárlónak 68 krajcár, mely időn túl e kedvezmény semmi szin alatt sem adható. — 6 dr 3 fr 90 kr., 9 dr 5 fr 90 kr., 12 dr 7 fr 40 kr., 25 dr 14 fr 25 kr., 38 dr 21 fr 60 kr., 50 dr 28 fr 80 kr. Ploki és Haas-féle „Gloria angyalharangocska” pazar kivitelben, tükörfényes nikkelozással 1 fr. November 10-ig előre vá-sárlónak 92 krajcár. — 6 dr 5 fr 15 kr., 12 dr 7 fr 65 kr., 25 dr 10 fr. — Oklva a máltaok 1 Minthogy küzelel az innepet előtt vidéki rendeléseket már nem fogadunk el, saját érdekében is kérjük a k. közönséget, hogy a harangokat jelen hirdetésünk után sűrgősen rendelje meg. PLOKI és HAAS sportlátnék karácsonyfadisz idényosztálya, Budapest, VI., Andrássy-ut 13. Ezer-féle gyönyörü fadiszajdnóság, 12 dr egy dobozban 20, 25, 30 kr. Gloria- és karácsonya-gyertyák 30 darab 24 krajcár szin. 12452

12452 IKA „Szálloda a koronához” Abbaia és Lovarna kösött. Védett fekvése és enyhe éghajlata miatt igen ajánlatos. A gözhajókikötőhely és országút mellett fekv-e, rendelkezik meleg és hideg tengeri fürdővel, pormen-tes alkörtelt a tengerparton. Forrásvíz, elismert igen jó konyha, szép asztalok pénésióval vagy a nélkül 5 kor-tól feljebb, belétrei reggeli, ebéd és vacsora. Szep-tem-bertől februáriig leszállított árak. Kávéház és étterem. Kasarog Péter, szállodatulajdonos.

Szépítő Kúrák házi használatra. Bőrszépítő kúra a normális, ép, tiszta arcbőr szűpségének ápolására és megőrzésére; száraz, ömörös, durva, hámló, feszülő, viszkető, hervadó bőre; ráncok és libabőr ellen. Bőrgyógyító kúra finyes, zsisos, pörösos, atkás (mieszeres), pattanásos (vimmieris), eres, vörös arc, vörös orr, vörös kéz, fagyási foltok és izs-ús ellen. Bőrtisztító kúra. Elsárpult, lebarantult, zsápi-ított arcbőr fehéritésére, napi- és májfolk ellen. Hámlasztó kúra. Lenecsoltok, tág pörösok, pat-tanás-nyomok, rózsapattanás (rosacea) bőrkeményedés, horvirág, limóhély és sebhely ellen. Hajgyógykúra hajkorpá, hajhullás ellen s a kop-paszodás megakadályozására. Ezen kúrák alatt olyan készletek (kollekcók) kell érteni, melyek fel vannak szerelve a megfelelő szappannal, ártásges kozmetikai eszközökkel és szerekkel, melyeknek hitos hatását 1892 óta ezer és ezer arcon tapasztaljuk s a melyeknek ártal-matlanságáról az intéltsé forvosa: dr. Jutassy József köz-metikus bőrgyógyász, egészségágrán kezeselek, kinek receptjei szerint a szerek készülnek. A kimerítő használati ut-asítás alapján mindenki sikerrel kezelhet önmagát. Jutassy dr. «Szépségápolás» című könyve minden kúrához mellékelve van. Minden egyes készlet ára 5 korona. Készíti és elárúsítja személyesen vagy posta útján a Kozmetikai Gyógyintézet Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. I. em. Kapható vagy megrendelhető az intézetn kívül minden gyógy-szerárban. — Főrak-tár: Török József gyógyszerárta Budapest, VI., Király-utca 12. szám. 12452

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
LEGJOBB SZER
A FOGAK
ÁPOLÁSÁRA
FOGKRÉM

12110

A női szépség
nem annyira az arcvonások szépségétől, hanem sokkal inkább a test harmonikus arányaitól van főtételre. Hogy asszonyok és leányok jól kifejlett, gömbölyded idomokra, továbbá telt és egyenes, minden térszöghibától ment vállakra tegyenek szert, úgyen hány hétig a J. Bané-féle **Pilules orientales** (keleti lapdacsokat) kell használni. Ezen lapdacsook sem a gyomorra, sem általában az egészségre nem ártalmasak, hanem inkább a szervezet megerősödését mozdítják elő, a mint azt számos előismerő levél és orvosi nyilatkozat is tanúsítja. 12292 Az utasítással ellátott dobozt megrendelésre 6 K 45 L előzetes beküldése vagy 6 K 75 L utánvételezés ellenében dímentesen szállítja **Török J.** gyógyszer. Budapest, király-utca 12.

Intés ártalmas hajnövesztőszerek ellen!!
Csak gyümölcsök- és füvekből készítvő. **P. II** a legjobb szakáll- és hajnövesztőszert.
Ninos többé kopaszág! P. II előmozdítja a szakáll- és hajnövényt, a siker elmaradhat.
P. II megakadályozza a haj kihullását és annak megújulását, megszünteti teljesen a fejbőrnek minden kellemetlenségét és dúsá teszi a hajzatot.
P. II szakállpolásra K 2.50, hajápolásra K 4.—, fejszappan K 1.—
Dr. med. Rudnik ezt írja: «A **P. II** hajvizet hajkihullásnál és a fejbőrseborozásnál is igen jó sikerrel alkalmaztam, úgy hogy állandóan rendelni fogom.»
Naponkénti szállítás utánvétel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében (tevélbélyegekben is).
Antl Károly, Wien, XVI. cs. és kir. hite: becsés és szakértő. **Liebhartsasse 9.** valamint gyógyszerárban, drogeriákban és illatszerekbenél.

KINEMATOGRÁF! Érdekessítő gyermekek és felnőttek számára.
Mint «Laterna Magica» is használható, 3 színe: képszalaggal (Films) és üvegekkel, 3 1/2 cm. széles petróleumlámpával, reflektorral és használati utasítással teljesen felszerelve, dobozban K 16.
E mozgófénykép készülékkel a fiatalok és öregek által kedvelt előnényképek a falra varázsolhatók. Szerkezete nagyon pontos és igen egyszerű, úgy hogy bármely gyermek által is könnyen kezelhető. Közelről megrendelhető.
KONRAD JÁNOS első órágyárából, Brúx 769. sz. (Csehország.) Nagy képes magyar árjegyzék mozgófényképekről, laterna magicákról, gőzgepekről és mechanikai játékokról stb. kívántra bárkinek ingyen és bérmentve. 12076

Bruyerfa pipák
elsőrendű gyártmány 3734 valódi elpusztíthatatlan Bruyerfából. Sima pipafej, erősen meghajlított nedvtartóval, meggyfaszár, selyem csővel és szaru szopókával, körülbelül 21 cm. hosszú csak 1 kor. 50 fill. Ugyanez, de ísragott Bruyerfafejjel K 1.80. Kellemes és száraz, ezért tiszta és utóérhetően kellemes ízű dohányzás. A legnagyobb választékot dohányzó-szerekre találhatja árjegyzékemben, melyet kívántra ingyen és bérmentve küldök. Megrendelhető: **KONRAD JÁNOS** kiveteli háza álta Brúx, 767. sz. (Csehország.) Kérje saját érdekében gazdagon illusztrált 3000-nél több ábrával ellátott árjegyzékemet ingyen és bérmentve.

A legjobb ébresztők bejegyzett védjegy «Adler-Roskopf-riadó» csak ezegemnél kaphatók. Három évi írásbeli jótállás. Nem tetszőrt a pénz vissza! 1 haranggal, acél-ankerrel és megállítóval K 3.80, éjjeli világító mutatólappal K 4.20, 2 haranggal, acél-ankerrel és megállítóval K 4.40, éjjeli világító mutatólappal K 4.80, verseny-ébre-ztő-óra K 2.90, éjjeli világító mutatólappal K 3.30. 3734 Szállítás utánvétel. Első órágyár Brúxban.
KONRAD JÁNOS cs. kir. udv. szállító Brúxban 766. Tessenek 3000 képet tartalmazó árjegyzékemet kérni ingyen és bérmentve.

Petroleum fűtő- és főző-kályhák. Szeszégő. Gáz és villamos csillárok
Petroleum-lámpák. 12454
DITMAR R. BRUNNER TESTV. lámpa- és fémárnyagárak r. t. Budapesti raktár:
IV., Koronaherceg-utca 3. és IV., Kossuth Lajos-utca 3. Árjegyzékkel kívántra ingyen és bérmentve szolgálunk.

Vértés-féle Sósorszesz Minden házbán szükséges. 12050

Helyiség-változás.

Kunz József és Társa

cs. és kir. udvari szállítók
85 és óta V., Deák-Ferenc-tér 1. szám alatt létező telephelyük
1907. év végén
uj áruházukba,
V., Bécsi-utca,
Deák Ferenc-utca sark helyezik át.

Az átköltözés miatt a raktáron levő áru-készlet jutányosan árusítatik.

Vásznak, asztalneműek. Női-, férfi-, gyermek-fehérműek Zsebkendők, ágy-fehérműek.

Menyasszonyi kelengyék, férfi- és intézeli kelengyék.

Szálloda-, fürdő-, stb. berendezések.

Szőnyegek, függönyök, Ágyneműek, asztal- és ágyterítők.

Valódi PERZSA- és SZMIRNA-szőnyegek nagy választékban.

Gobelin-képek stb. Alapítva 1802.

Modern Tudomány és Hygiene

a bőr és haj ápolására

a Parfumerie de la Société Hygienique-től
Páris 55, Rue de Rivoli.

Elmaradhatatlan siker!

Prospektus ingyen, bérmentve.

Elérhetetlen minőség és friss ibolyához hasonló természetes illat tekintetében.

A finom hölgyvilág a bőr és haj ápolására kizárólag használja az **au lait de Violette** sorozat készítményeit, mint Crème à K 2.— — Poudre de Riz à K 2.50 — Savon à K 1.50

A haj ápolására

Eau de Quinin K 2.50 Zsíros hajtalajnak. **Lotion à K 3.50, Brillantine à K 2.50** Száraz hajtalajnak, a haj és szakáll ápolására.

Parfum au Lait de Violette à K 5 Legtermészetesebb ibolyaillat. **Sachets au lait a Violette** darabja K —40, 12 drb K 4.50.

Kapható illatszert-kereskedésben, drogeriában és gyógyszer-tárakban, stb.

A hol nem volna kapható, közvetlen beszerezhető

Vezérképv. Ausztria-Magyarors. részére **Wien, III., Baumannstr. 3.**

Külföldi bélyegek, Bélyegalbumok, Szent-Catalogusok, Kohl-Catalogusok, valódi angol bélyeggyűjtő papír, és bélyeggyűjtők részére szükséges minden egyéb cikkéről árjegyzékét ingyen és bérmentve küld mindenkinek **Székely Jenő** Budapest, VI., Teréz-körút 6. * Megjegyzés: 200 teljesen különböző valódi levélbélyeg 1.— K. 12468

ALEXIN
LEGFINOMABB NÖVÉNYZSÍR FŐZÉSRE, SÜTÉSRE, KIRÁNTÁSHOZ KAPHATÓ MINDENÜTT

A FÜRDO EGÉSZ ÉVEN ÁT NYITVA VAN!
Báró KOZMITZA, ezelőtt MATTONI-féle „Erzsébet-Sósfürdő” téli és nyári gyógyhely.
Budapest—Kelenföld, villamos vasút közeledés. Telefoa 40—84.
A gyógyhely forrásai ajánlhatók: a belek bántalmainál, alhasi és által, vérbőség-nél, májbetegségeknél, aranyérből, túlságos elhízás-nál, köszvény-nél és
női bajoknál.
Központi gőzfűtés, villamvilágítás, penzió rendszer. A téli idény alatt (zept. 1-től) érkezővendémény. Bővebb felvilágosítással szolgál el prospektust küld a fürdőigazgatóság.
Báró KOZMITZA budai KIRÁLY-KESERŰVIZE első-rangú haszajító. 12394
JEL-A-LARI GYÓGYHELY!

BŐRÖNDÖK, utazóczikkek Heller Mór utódánál

és bórdíszműárúk Képes árjegyzék bérmentve.

Budapest, Károly-körút 3. sz.

■■■■ AZ ASZTALOSOK SZÖVETKEZETI BUTORCSARNOKA. ■■■■

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló **BUTORCSARNOK**

és hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, fölhívja a nagyérdemű butorvásárló közönség figyelmét a

VIII., József-körút 28. sz., Bércoksis-utca IV., Belváros, Ferenciek-tere 1.

alatti királyi bérpalotában dusan felszerelt modern és stilszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adatnak el.

A Butoresarnok szövetkezet részére kizárólag csak budapesti képesített asztalos- és kárpitosmesterek dolgoznak, Budapest környékén készített, vagy bécsi súlyú árúk eladásával nem foglalkozik.

Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. 12444 Minden egyes butordarab bizottság által fölülbírálv.

Alkalmos ajándék fiúk számára!

Laterna magica

Oleó gépezetek szesz-fűtéssel, álló, oscilláló rézhengerrel, viztöltő-eszavarral, magassága 21 cm., teljesen, szeszlempával, kartonba csomagolva K 1.50.

Finomabb gépezetek ára K 2.80, 3.80, 4.—, 6.—, 7.—, 9.50.

Körvetlenül beszerezhető

KONRAD JÁNOS
cs. és kir. udvari szállító szállítóház Brnx. 770. (Csehország.)

Gazdagon illusztrált főárjegyzék több mint 3000 ábrával kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik.

Ingyen és bérmentesen!

küldöm meg mindenkinek nagy és gazdagon illusztrált főárjegyzékemet 3000-nél több képpel, mindenem szőlő, jó és olcsó zeneművekről, és a kir. udv. szállító

Konrad János
zeneműszállító-háza Brnx 482. (Csehország.)

Tanulóhegedű vonó nélkül csa K 4.80, 5.50, 6.—. Hegedűvonó K —20, 1.—, 1.40 és feljebb. Gitárak, harmonikák stb. rakáron. Tessék katalógust kérni. 12076

Szenved Ön?

ideggyengeségben, időelötti törődöttségben, érzi-e, hogy ereje megfogyatkozott? Nélküli-e Ön az élet örömeit, azt a fűszeres életert, a kedélyes vidámságot és önbizalmat? Van gyakran szivdobogása, szívszorulása, fej-és hátfájása? Vannak-e a gyomor, bél, vese, hólyag stb. részéről kellemetlen érzései? Csúzos, köszvényes fájdalmak, ischias, görösös állapotok gyötrik-e Önt? Nem léptek fel bennünléti, hűdési tünetek, nemi gyengeség, feledékenység, álmatlanság, izgékonyosság stb? **Ha igen, úgy csak a villamosság képes ezen elvesztett erőt újjal pótolni, a szenvedéseket és gyötrelmeket gyökeresen kiirtani.**

A villamosságot legzélszerűbben, legbiztosabban az „Elektro-Vitalizer” készülék útján lehet a szervezetbe vezetni, mely eljárásról készséggel adunk felvilágosítást a személyesen érdeklődőknek.

A mennyiben nem látogatna meg bennünket, úgy küldje be az alábbi szelvényt és mi elküldjük Önnek az

„Értekezés a Modern Villamos Gyógyomról” szóló 64 oldalas illusztrált könyvet ingyen és bérmentve zárt borítékban.

Elektro-Vitalizer orvosi rendelő-int. Budapest, Károly-körút 2, félélem. 25.

FŐLSEGES ILLUZIÓ! Tér, vére!

A karácsonyfa legpompásabb díszé mely egyetlen keresztény családnál sem hiányozhat, az általam megjavított **brilláns karácsonyfa-angyal-csöngetés**

1. szám

egészen fémből, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas, kezesség kifüggesztésű, működésű. — Egyszerű fűtésű által a legnagyobb vagy a legkisebb fűtőre alkalmazható. Ugyanaz az asztalra állítva, asztali csöngetésnek is használható. A lámpára helyezett gyertyaláng nélkül is működik. — A három gyertyalángtól származó meleg levegő forgáshozza a bajtökereket, az arra alkalmazott fűtőt a csöngetések mögött a három harangot, mi által kellemesen hangzó, ezüstszáza csengés keletkezik, mely fiatalokat és öregket egyaránt karácsonyi hangulatba helyez. Ára kartonban és használati utasítással együtt darabonként **K 1.50.**

3 db K 4.25 12 db K 15.—
4 db K 5.50 24 db K 29.—
6 db K 8.— 36 db K 43.50
9 db K 12.— 50 db K 58.—
100 db K 112.—

2. sz. Ugyanaz a karácsonyfa-angyal-csöngetés igen elegáns, különösen nikkelezett kivitelben, sodrott harangszópokkal és 3 pompásan színezett ezüst-lametta-virágzál, melyek a gyertyák meggyújtásánál esődászert fényreflexet adnak, kartonban használati utasítással együtt darabonként **K 2.—**

3 db K 5.50 12 db K 20.25
4 db K 7.25 24 db K 39.50
6 db K 10.50 36 db K 57.50
9 db K 15.50 50 db K 77.50
100 db K 150.—

Legújabb üveg karácsonyfadísz.

12 db világított, gondosan kartonba csomagolva, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K 40.—, 60.—, 70.—, 80.—, 1.—, 1.20, 1.50, 2.—, 6 db kartonban, a tárgyak nagysága és kivitele szerint K —75.—, 90.—, 1.—, 1.20, lametta (angyalhaj) ezüst vagy arany, borítékban K —10.—, díszodrony 100 db K —20.—, lámpák üveggyölyökből 1/2a egész 2 m hosszúságú, a golyók nagysága szerint K —90.—, 85.—, 1.20, 1.40. Karácsonyfa-angyal-csöngetés, 24 db kartonban K —50.—, nagyobbak 15 db kartonban K —38.—, gyertyatartó ucczaja K —50.—

Karácsonyi jutalom! Minden t. ez. vevő, a ki a szeptember 1. és november 30. közötti időben egyszerre 40 koronányi leveléből megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalmat gyantán a 4343. számú riadó-éberszót éjjel világító mutatólappal és egy 1908-ra szóló naptárt kap mellécsomagolva.

Kieserlés megengedve, vagy pótlásos, tehát nincs koozákant! Szétküldés utánvétel vagy előfizetés mellett. A megrendelés legzélszerűbben a postautóvány levélben szelvényen eszközölhető. Okvetlen szükséges, hogy a megrendelőlevelekben vagy kártyákon meg legyen jelölve, utánvétel kívántatik-e az árú vagy pedig elment már az összeg utóvívnyal. Ugyanízen érdekekben áll minden megrendelőnek a megrendelés december 15. diki előtt beküldeni, mert a posta ezen időn túl, a nagy töúlás miatt, nem szállít olyan gyorsan, mint normális forgalom mellett. A megrendelés 12076

Ca. és kir. udv. szállító **Konrad János** első országára Brnx 2004. sz. (Csehország). Tessék legújabb árjegyzékemet kérni 3000 képpel, mely önének azonnal ingyen és portmentesen megküldetik.

12491 **Kivágandó.**

(Szelvény egy ingyen könyvre.)

„Elektro-Vitalizer” orvosi rendelő-intézet

Budapest, IV. ker., Károly-körút 2. szám, félémelet 25.

Kérem küldjék meg nekem a művet a Modern Villamos Gyógyomról ingyen és bérmentve zárt borítékban.

Név: _____
Cím: _____

Szt.-Lukácsfürdő gyógyfürdő, Buda.

Téli és nyári gyógyhely. — Természetes forró-meleg kénos források, iszapfürdők, iszapborogatások, masszázs, vizgyógyintézet, gőzfürdők, kő- és kádfürdők, gyógyvizusodák. — Oleó és gondos pensió. — Csuz, köszvény, ideg-bőrbajok, lakás, ellátás felül kimerítő prospektust küld ingyen a 12015

Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Buda.

Párisi világlkiállítás „Grand Prix” 1900

Kwizda-féle Restitutions-fluid

es. és kir. szabadalmazott moszori lovak számára.

Egy üveg ára 2 K 80 fil.

40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő és utóderősítő, inak merve-ségénél, stb. az időmításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. 11744

Kwizda-féle Restitutions-fluid csak a mellékelt védjegyet viselő, képes árjegyzék ingyven és bérmentve. — Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut. 20.

+ Soványság +

Szép és test tudomokai keleti orvornak által, kintette: Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903, 6—8 het alatt 30 font súlygyarapodás, garantált árvalatlan. Orvosilag ajánlva. Saigornas lelkiismeretes, Nem szédülés Számos köszöndírat. Ára kartonként használati utasítással, postautóvívnyal vagy utánvétel, de portó nélkül 2 márká. Hygien. intézet. **D. Franz Steiner & Co.**, Berlin, 37, Königgrätzerstrasse 78. Budapestben kapható Török József gyógytárban Király-u. 12. 12403

Olcsó cseh ágytoll!

5 kilo; új fosztott 12 K, fehér pelyhünya fosztott 18 kor., 24 K, hófehér pelyhünya fosztott 30 K, 36 K. Szállítás portmentesen, utánvétel. A kieserlés és visszatétel portmentesítés ellenében megengedjük. 12902

Hennelikt Sachsel, Lobes Nr. 60. Pilsen mellett, Bohmen.

Feleségét, az osztrák-német, Kremsből való Langer Annát a „Vasárnapi Ujság” 1891. évi

44. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSZY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, NOVEMBER 3.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldj is esatolandó.

LISZT FERENCZ ATYJA.

BESZES RITKASÁGNAK jutott most birtokába a Magyar Nemzeti Múzeum. Valaki önként elhozta Liszt Ádámnak, halhatatlan Liszt Ferenczünk atyjának arczképét; a melyet pedig nagyon soká és hiába keresett a weimari Liszt-múzeum is, s a mely után eredménytelenül kuttattunk mi is. Az a régiségkereskedő, a kitől sikerült megszerezni ezt az ereklyét, féltett üzleti titok gyanánt őrszi s el nem árulná, hogy hol lappangott a kép eddig; pedig nagyon érdekes volna tudnunk, hogy a kétségkívül esaládi tulajdon hogyan származott idegen kézbe, hogyan maradtott kilenczvennyolcz éven keresztül ilyen gondosan óvott, kifüggesztetlen állapotban. A kép valódiságához, hitelességéhez azonban szó alig férhet: az ábrázolt férfi család hasonlatossága, az egykorú szabású ruházat, a festés módja (gouache-festék, papíron), az anyag megannyi bizonyíték. A hátirat szövege ez: „Franz Liszt's Vater und Lehrmeister am Spineth worauf Franz Liszt lernte. Raiding 1819.” (Magyarul: Liszt atya és mestere ama zongora mellett, a melyen L. F. tanult. Doborjában, 1819.)

folyanában ismertette személyes ismerőse, a Párisban ma is élő zenebúvár: Bertha Sándor. Közölték e lapok akkor arczképét is a kitünő feleségnek, anyának és nagyanyának. Egyik levelében Liszt megírta azt az emlékezését, hogy atya őt halalos ágyán eleve féltette és óvta a nőktől. „Pedig még akkor fogalmam sem volt róla, mi az asszony”, tette hozzá a levelirő... Mindenesetre bölcs és nagy jötevőjét vesztette el atyjában, olyan férfit, a kire mindnyájan csak kegyelettel és büszkeséggel tekinthetünk. Kereszty István.

A Magyar Nemzeti Múzeumban levő eredeti után, LISZT ÁDÁM, LISZT FERENCZ ATYJA.